

لمونځ
او اسرار ئې

Ketabton.com

حکمتیار

د کتاب له متنه

آيا ستا په ژوند کي کله داسي هم واقع شوي چي تا په لمانځه کي د قيام په وخت کي داسي انگېرلې وي چي ته اوس اوس د ځمکي او آسمانونو د ستر مالک الملک رب په وړاندي ولاړ يې؟ داسي چي ته يې په خپلو سترگو گوري، او که داسي نه وي او ته لاتر اوسه په روحي او معنوي لحاظ دومره لوړ او اوچت نه يې تللی نو کم له کمه دا احساس کوي چي الله جل شأنه، همدا اوس اوس تا ته گوري او ستا هر حرکت ويني او هره خبره دي اوري. که کومه ورځ، په کوم لمانځه کي، تا ته په خپل قيام کي همدا حالت راپيدا شوی وي همدا او فقط همدا ستا واقعي لمونځ وو. خو که تر اوسه هيڅکله داسي نه وي شوي، نو زه تا ته وایم چي تا لاتر اوسه لمونځ ندی کړی، له دې نه وروسته تصميم ونيسه چي واقعي لمونځ وکړي.

آيا کله دي د خپلو گناهونو او قصور او يا د بختونکي رحمان خدای جل شأنه د وسيع پيرزوينو او رحمت په رايادولو سره له سترگو نه اوبښکي بهېدلي؟ او آيا کله داسي شوي چي د سخت اضطراب او پرېشاني په حالت کي، ته لمانځه ته پورته شوی يې او په همدې لمانځه سره ستا ټوله پرېشاني رفع شوې او شديد اضطراب دي په سخت ډاډمن سکون او اطمینان بدل شوی وي؟

که داسي نه وي شوي نو ښايي ستا لمونځ، لمونځ نه بلکي يو عادت وو، دا ځکه چي الله جل شأنه فرمايي:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

پام چي د الله په يادولو سره زړونه ډاډه کېږي.

فهرست

۱	سریزه.....
۵	لمونخ.....
۱۰	نیت او هدف.....
۱۳	قبله.....
۱۷	د لمانخه حرکات.....
۱۹	قیام.....
۲۲	تسبیح.....
۲۴	تعوذ.....
۲۶	فاتحه.....
۳۹	د الله جل جلاله د سماو و لنډه پېژندنه.....
۴۲	قراآت.....
۴۴	رکوع.....
۴۹	سجده.....
۵۳	قعه.....
۵۸	د عرفات دعا.....
۶۰	د طایف دعا.....
۶۲	سلام.....

۲۳	لمونځ د بنېگنو سرچينه.....
۲۹	لمونځ د مضطرب زړه درمل.....
۷۵	په جگړو کې د بري عامل.....
۷۸	د اسلامي حکومت لومړۍ دنده.....
۸۱	د ناصالح خلف نښه.....
۸۳	لمونځ د کچه خويونو مانع.....
۸۷	د مسجد سمسورونکی.....
۹۱	د مسجد آداب.....
۹۸	د لمانځه او جماعت تارک.....
۱۰۰	قنوت.....

لمونځ _____ سريزه

بسم الله الرحمن الرحيم

سريزه

لمونځ ترټولو مهم او ستر عبادت دی، په اسلام کي تربيل هر عبادت نه پر لمانځه زيات تاکيد شوی، هومره تاکيد چي پرېښودل ئې له اسلام نه د وتلو نښه او په ادا کولو کي ئې کسالت د نفاق علامت گڼل شوې، گواکي دا لمونځ دی چي مسلمان له کافر نه او مؤمن له منافق نه بېلوي. د لمانځه په اهميت هلته پوهېدی شو چي په قرآن کي د هغه په هکله په جدي او مکرر تاکيد او پخپله د لمانځه د حرکاتو او الفاظو په معنی او مقصد پوه شو.

متأسفانه له اسلام نه د لېري والي او د اسلامي عباداتو له روح او مقصد نه د بې خبرۍ په وجه، نن نه يوازي په عوامو کي، بلکي په اسلام د پوهي مدعيانو کي هم لمونځ په يوه شکلي او تشریفتي حرکت يا دود او عادت بدل شوی.

ښايي تاسو فکر وکړئ چي که د لمانځه حرکات او الفاظ مو

سريزه _____ لمونځ

د فقهي احكامو مطابق وي نو حتماً به مو لمونځ مڪمل او د الله په نزد مقبول وي. خو كېدى شي حقيقت داسي نه وي. زه بلنه دركوم چي لومړي دا رساله ولولئ، بيا د خپل لمانځه په هكله قضاوت وكړئ چي ستاسو لمونځ، عبادت دى كه عادت؟ او څومره بايد د خپلو لمونځونو د قبلېدو طمع ولرئ؟

په حقيقت كې لمونځ، الله ته د وړاندي كېدو لپاره، له خاص احساس او شعور نه راولاړ شوي ځانگړي ارادي حرڪات او اقوال دي چي كه د لمانځه له پيل نه ترپايه مراعات نشي لمونځ ناقص دى.

پدې لنډي رسالې كې به د لمانځه په اړه په لاندي مسايلو بحث كوو:

د لمانځه نيت او هدف ئې.

قبله او مقصد ئې.

د لمانځه حرڪات او محرڪات ئې.

الفاظ او معنا ئې.

روحيه او مربوط شعور ئې.

د لمانځه اغېزې.

خدايه! زمونږ هغه لمونځونه د خپل وسيع كرم او لطف له مخي قبول كړي چي نه ئې د حرڪاتو په مفهوم او مقصد پوهېدو

لمونځ _____ سريزه

او نه ئې د الفاظو په معنا، هم ئې له روح نه غافل وو او هم له غوښتنو، له پلار نيکه نه په ميراث پاتې د يوه دود، دستور او يا يوه تکراري عادت په څېر مو ترسره کړې، حرکات او الفاظ مو د فقهي احکامو مطابق، خو له روح، معنی او شعور نه خالي.

الهي! مونږ ته د هغه لمانځه توفيق او خوند راپه برخه کړې چې د مؤمن معراج دی، د معنوي ارتقا په لور ئې د روح د الوتني مهال، له محبوب معبود سره وصال، د جهاد په سنگرونو کي وسله او ډال، په ستونزو او کړاوونو کي د مستعان خدای جل شأنه د مرستي ترلاسه کولو ذريعه، پرېشانه زړونو لپاره ډاډ، د بيچاره وو چاره، د لار ورکو لارښود، له منکر نه د مخنيوي وسيله، د دعاگانو د اجابت واسطه او د بنده له بندگي نه د کلمي آزادي د قيامونو مقدمه ده.

په رښتيا، چا چې د الله له ښه پېژندو وروسته په واقعي معنا او شعوري توگه خدای جل شأنه ته مخ کړې وي، ده ته د تسليمۍ په مفهوم ئې لاسونه اوچت کړي وي، په ژبه او په خپل هر حرکت سره ئې د ده په عظمت او لويي اعتراف کړې وي، هغه ته لاس په نامه درېدلی وي او له الله جل شأنه سره ئې پدې خبري مسلسل او مکرر تعهد کړې وي چې له تا نه پرته د بل چا عبادت نه کوم، له تا نه پرته بل چا ته د احتياج لاس نه اوږدوم. او له زړه نه ئې په شعوري توگه خدای جل جلاله ته انحنه کړې وي او د هغه په وړاندي ئې د انقياد تندي پر ځمکه ايښی وي، څنگه ممکن ده

سريزه _____ لمونځ

چي داسي انسان به له خدايه پرته بل ته سر ټيټ کړي، څنگه به د بل بندگي وکړي او څنگه به د شيطان په پله پل کېږدي او په ناروا لارو به د تلو اراده وکړي؟!

د لمانځه په معنا، تاثير او د انسان او د ده د ټولني په جوړولو کي د هغه په اغېز د ښه پوهېدو لپاره دا رساله ليکل شوې. هيله مي دا ده چي هرڅوک د دې رسالې له لوستلو نه وروسته لمونځ کوي ما له خپلو دعاگانو هېر نکړي.

اللهم لاتجعلنا من المصلين الذين هم عن صلاتهم
سَاهُونَ

الهي! له هغو لمونځ کوونکو څخه مو ومه گرځوي چي له خپل لمانځه نه غافل وي.

لمونځ _____ لمونځ

لمونځ

د الصلوة بڼه او دقیقه لغوي معنی لمونځ ده چې له لمانځني او تجليل نه اخیستل شوی، یعنی لمونځ په حقیقت کې د خدای جل شأنه په جلال او عظمت اعتراف کول دي. د لمانځه په الفاظو او حرکاتو سره د لوی خدای لمانځنه او تعظیم ترسره کېږي.

ځیني د الصلوة ریښه صله گڼي چې پدې توگه لمونځ د الله او بنده ترمنځ د پیوستون او د اړیکو ټینګولو معنا ورکوي. په حقیقت کې لمونځ هم د انسان رابطه له الله جل شأنه سره په مکرر او پرله پسې ډول ټینګوي او هم انسانان په خپلو منځونو کې یو بل ته نږدې کوي او د دوی بېلي بېلي قبلي یو کوي.

ستاسو لمونځ، یو مقدس روحاني ملکوتي سفر او د الله په لوري د روح الوتنه ده. ته غواړې له الله تعالی سره خپلي اړیکي تجدید کړې، د هغه په وړاندي ودرېږې او له هغه سره مخامخ

لمونځ _____ لمونځ

تکلم وکړې، د همدې لپاره باید ستا هرڅه پاک او ستره وي، دا مقدس سفر له تانه د عقیدې پاکوالی، د وجود پاکي، د ودرېدو د ځای پاکوالی او د جامو پاکي غواړي.

باید دې ته متوجه وي چې که الله جل شأنه ستا لمونځ، له معمولي ظاهري نجاست او ناپاکۍ سره نه قبلوي، نو په هغه صورت کې به څنگه ستا لمونځ قبول کړي چې:

ستا عقیده د شرک په رجس او پليدي ناپاکه او ستا افکار او عزایم د شیطان له ناولو وسوسو ډک وي.

ستا د وجود سلول سلول له حرامو جوړ شوی وي، ستا مطعم حرام، ستا ملبس حرام، ستا د معیشت د تامین لاري چاري حرامي، ستا کار کسب، راکړه ورکړه بیع او شراء حرامه. د تن جامې دي حرامي او له حرامو لارو ترلاسه شوې، د خیانت، رشوت، غلا، د بل په حق د تېري له لاري.

ستا مصلی او هغه ځمکه چې ته ورباندي ودرېږي او الله جل جلاله ته ورباندي سجده کوي، په ظاهر کې پاکه، خو په باطن کې له حرامو لارو ترلاسه شوې.

ما ته ووايه! له دې ناپاکۍ او نجاست سره سره به، پاک رب چې یوازي د پاک بنده پاک عبادت قبلوي، ستا داسې لمونځ څنگه قبول کړي؟

پیغمبر علیه السلام فرمایي: د هغه چا دعا به الله جل شأنه

لمونخ _____ لمونخ

څنگه قبوله کړي چې که څه هم له لېري ځايه، له اوږده مزل نه وروسته کعبې ته رسېدلی، د اوږده سفر آثار ئې په خيرونو جامو او په دوږو لړلو وبيستانو کي څرگند دي، د حجرالاسود مخي ته ولاړ دی، د دعا لاسونه ئې اوچت کړي، خو مطعم (خواره) ئې حرام دي او ملبس (جامې) ئې حرامي دي!!

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) عن النبي صلى الله عليه وسلم قال في الرجل يطيل السفر اشعث اغبريمد يديه الى السماء يارب يارب، ومطعمه حرام وملبسه حرام وغذي بالحرام فاني يستجاب له.
زما لمونخ کوونکيه وروره!

ته د لمانځه لپاره اودس کوي، ستا اودس يوه ظاهري بڼه لري چې د مخ، لاس، پښو پرېمنځل او د سر مسح کول دي خو د دې ظاهري حرکت ترشا ژور معنوي مفاهيم مضمري دي. د دې حرکت معنا او تقاضا دا ده چې له هر هغه ناولي او حرام کار نه چې په لاس تر سره کېږي، لاسونه پرېمنځم، خپل لاس تل پاک ساتم، له داسي عمل نه چې الله ته مي مختورن کړي ډډه کوم، غواړم مخ مي تل سپين وي، په طمعي او سوال سره خپل وقار او عزت نه ختموم.

خو له مي پاکه ساتم، نه حرام خوراک پرې کوم او نه حرامه وينا، له هري ناپاکي خبري، دروغ، دوکې، غيبت، نامت او شيطان نه ئې خوندي ساتم.

لمونځ _____ لمونځ

له سر نه مي ټول غلط افکار، ناجايز عزائم، ناروا شيطاني منصوبي، د مسلمان لپاره دسيسې، له باطل سره علاقه او له مفسدينو سره تعلق، لپري غورځوم، په خپل سر پاك لاس راکاږم او هر راز پليدي تري پاکوم.

پنې مي مينځم، په پنبو مي د حرام کار په لوري له تگ نه ډډه کوم، دا پنې به ما فقط د الله په لوري او د حق په پاکيزه لار بيايي او هيڅکله به د پليد شيطان په ناولي پل، پل کنبېږدم.

ستا د لاس، مخ او پنبو پرېمنځلو او د سر مسح کولو به څه اهميت وي که همدا جوارح دي ټول په حرامو کړو وړو کي مصروف او سلول سلول دي له حرامو ډک او شپه ورځ د پليد شيطان په خدمت کي وي.

هغه ژبه چې له اودس او لمانځه نه مخکي او وروسته په حرامه وينا خوځېږي، هغه لاسونه چې په ناولو کارونو اخته وي، هغه گوتي چې ناروا ليکنې کوي، د باطل په خدمت کي او د ظالم ظلم توجيه کوي او د مفسد تکريم او ستاينه کوي، څنگه ومنم چې دا خو له، دا گوتي او دا لاسونه پرېمنځل شوي؟! پداسي پرېمنځلو سره خو انسان کولی شي له اسرارو نه بې خبره انسان دوکه کړي خو عليهم، خبير او په اسرارو پوه خدای به څنگه دوکه کړي؟!

لمونخ _____ لمونخ

نیت او هدف _____ لمونخ

نیت او هدف

ته به گمان کوي چي بنايي د لمانځه نیت يوازي همدا خو
الفاظ دي چي په ژبه ئې تکراروي: د دې وخت دومره رکعته
لمونخ کوم... پدې امام پسې مي اقتدا وکړه، مخ مي د قبلي په
لوري کړ...

خو کېدی شي په خولې د همدې الفاظو له تکرار سره سره،
تا اصلاً د لمانځه نیت نه وي کړی، دا ځکه چي نیت د زړه کار دی
نه د ژبي.

ستا نیت په هغه صورت کي صحیح دی چي د زړه له کومي
دي وييلي وي چي: د الله جل جلاله په وړاندي ودرېم، د ده د رضا
د حصول لپاره، له ده سره د راز او نیاز په خاطر، د ده د لمانځني
او له ده سره د خپل پیوستون ټينگولو لپاره د ده له امر سره سم

لمونځ _____ نیت او هدف

لمونځ کوم. هغه زما رب دی، زما د هرڅه واکمن دی، د هستي هرڅه د ده په اختیار کي دي، د مرگ، ژوند فيصله هغه کوي، همدی دی چي رزق او روزي راکوي، زما د عزت او ذلت پرېکړه هغه کوي، زه په هرڅه کي هغه ته اړيم، زما سترگي د ده په اراده لار راته ښيي، زما زړه، دماغ، اعصاب او حواس د ده په امر کار کوي. زما خوب وښه د ده په امر ده، زما مشکلات هغه راته آسانوي، له کړاوونو د وتلو لاري هغه راته پرانيزي، پدې عالم کي يوازي هغه څه کېدی شي چي دی ئې وغواړي او څه چي دی ئې کېدل وغواړي که څه هم ټول عالم د هغه د مخنيوي لپاره ملاوتري هرومرو به ترسره کېږي، او څه چي دی ئې ونه غواړي نشي کېدی، که څه هم د کائناتو ټول ځواکونه د هغه د تحقق هڅه وکړي.

چي کله ته په همدې نیت او له همدې شعور سره په لمانځه ودرېدلی يې، نو تا واقعاً د لمانځه نیت کړی.

ستا لمونځ، په همدې نیت او د هغه ترشا له همدې ایماني شعور سره، د الله اکبر په ستر شعار پیل کېږي، ستا د نیت خلاصه او ستا د هغه خاص شعور او انگېرني حاصل په همدې شعار کي راڅرگند شوی:

الله جل جلاله تر ټولو ستر دی.

تر هغه هم چي زه ئې فکر کوم.

نیت او هدف _____ لمونځ

او زه چي همدا اوس اوس په خپل لمانځه سره څه كوم د الله
د عظمت او لويي په وړاندي ډېر ډېر وړوکی حرکت دی، هغه
تردې ډېر ډېر ستر دی.

که تا په رښتيا او د زړه له کومي او په شعوري توگه دا
شعار ورکړی وي، نو په خدای قسم چي له الله نه پرته به هيڅکله
د هيچا لويي په تا کي وېره او حيرانتيا راو لاړه نکړي، د دنيا هر
ستر ځواک به د الله جل جلاله د لويي په مقابل کي تا ته وړوکی او
ضعيف مخلوق بريښي.

لمونځ _____ قبله

قبله

ته د دنيا د ټولو مسلمانانو سره يوځای هره ورځ خو څو ځله،
د يوه خاص ځای په لوري مخ کوي او لمونځ ترسره کوي چي هغه
ستا او د دوی گډه يوازنی قبله (مخ لوری) دی.

هغه د خدای کور (بيت الله) دی، يعنی ته له خپلو نورو
مسلمانو ورونيو سره يوځای په وار وار د خدای جل جلاله د کور
په لوري مخه کوي او پدې سره عملاً دا عزم اعلانوي چي له الله
جل جلاله نه پرته د بل چا کورته نه مخه کوم، نه پناه وړم او نه ئې
دره ټکوم.

ته ډېر خلك داسي گوري چي قبله ئې د الله جل جلاله کور نه،
بلکي د دنيا د واکمنانو قصرونه وي، مخه ئې همدې قصرونو ته،
طمع ئې له همدې قصرونو نه، وېره ئې له همدې قصرونو نه،

قبله _____ لمونخ

طواف ئې د همدې قصرونو، د دې قصرونو د خاوندانو احترام ئې په زړه كې او د دوی لويې او عظمت ئې په دماغ مسلط.

آه، خومره ډېر خلك داسې گورم چې په ظاهر كې ئې مخه د خداى د كور په لوري وي خو په حقيقت كې د دوی د زړونو قبلې نورې وي، په هماغه وخت كې چې د بيت الله په لوري ئې مخه وي، زړه ئې نورو قبلو ته متوجه وي.

هغه خوك چې په شپه ورځ كې پنځه ځله په واقعي معنی او له دې شعور سره قبلې ته مخه كوي چې زه د ځمكې او آسمانونو او ټول عالم د رب د كور لوري ته مخه كوم او د هغه دروازه ټكوم، آیا ممكنه ده بلي دې ته ودرېږي او د بل كور طواف وكړي؟

د كور يووالي د هغه كور او سپدونكې سره متحد كوي او په دوی كې د يووالي احساس راولاړوي، د يوې كورنۍ غړي پدې خاطر يوه كورنۍ او يو موټی وي چې كور ئې گډ دی، د يوه ټبر خلك د كور د بېلوالي په وجه ورو ورو هومره سره لېږي شي لكه پردي.

له نورو سره يوځای د الله د كور په لوري مخه كول او د يوه معبود دې ته د ودرېدو معنی دا ده چې ستا د قبلې ورور، ستا ورور او ستا د لويې ديني كورنۍ غړی دی.

ډېر خلك داسې دي چې د قبلې د سم او دقيق استقامت معلومولو لپاره ښه غور او احتياط كوي، حتی قطب نما په جيب

لمونخ _____ قبله

کي گرځوي، خو که د دوی د زړه کیفیت معلوم کړې پوه به شې
چي د دوی د زړونو قبلې څومره کړې دي او څومره له اصلي قبلې
په معنوي لحاظ کاره ودرېږي.

دېر د تقوی مدعیان بیا داسي دي چي بل کس په څو ساتني
متره، د ده له تخميني قبلې نه یوې بلي خوا ته په ودرېدو
تکفيروي، پداسي حال کي چي د قبلې مالک خدای، هغه چاته
چي نیت ئې سم وي او د قبلې په لوري د خپل استقامت سمولو
لازم دقت او احتیاط ئې کړی وي وايي:

فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ البقرة: ۱۱۵

نو هري خواته چي مخ کړئ، الله په هماغه لوري کي دی.

پدې حالت کي چي هري خواته لمونخ وکړې ستا لمونخ
قبلېږي که څه هم اشتباهاً له قبلې نه بل لوري ته ودرېدلی وي. دېر
جنابان بیا داسي دي چي له بل سره په یوې فرعي او جزئي مسئلې
کي د اختلاف په وجه، د خپلي قبلې ورور تکفيروي او د هغه په
خلاف هرڅه ويل او هر څه کول جائز گڼي. حال دا چي د قبلې په
مقصد پوه، زمونږ د مذهب امام ابوحنيفه (رح) وايي:

لأنكفر أهل قبلتنا

مونږ د خپلي قبلې اهل نه تکفيروو.

په داسي حال کي چي د قبلې د يووالي يو ستر مقصد او
هدف دا دی چي د دنيا ټول مسلمانان متحد کړي، خو متأسفانه

قبله _____ لمونځ

ناپوهان او جاهلان له هماغه څه نه چي علیم او حکیم خدای جل
جلاله د مؤمنانو د یووالي لپاره ټاکلي، د اختلاف او افتراق
وسيله جوړوي.

لمونځ _____ د لمانځه حرکات

د لمانځه حرکات

ستا لمونځ له گڼ شمېر ډېرو مهمو او با مقصده حرکاتو نه جوړ شوی چې هر یو یې ځانگړی محرک، علت او حکمت لري. لومړی حرکت، له لومړي تکبير سره د دواړو لاسونو پورته کول دي.

ته پوهېږې چې د دنیا په گوت گوت کې د ټولو انساني ټولنو ترمنځ دا عادت او دود دی چې کله یو بل ته تسلیمېږي او د هغه په خلاف له جگړې لاس اخلې نو لاسونه پورته کړي. د لاسونو دا راز پورته کول له جگړې د لاس اخستلو او د تسلیمې نښه ده. ته د لمانځه په پیل کې، د الله جل شانه په وړاندې، پدې حرکت سره له بغاوت نه لاس اخلې او له الله جل جلاله او د ده له سننو سره له جگړې نه خپل برائت او بیزارې او د الله جل جلاله په مقابل کې خپله کامله تسلیمې او انقیاد اعلانوي. ښایې تا به په کومي

دلمانځه حرکات _____ لمونځ

جگړې کي، کوم کس داسي ليدلی وي چې د بل په وړاندي ئې لاسونه او چت کړي وي او د ده له دې حرکت نه ته ښه پوهېدلی يې چې پدې سره هغه مقابل طرف ته څه پيغام لېږل غوښتل او د ځان له خوا ئې هغه ته د کومي خبري اطمینان ورکولو. خو ما ته ووايه:

آيا کله د لمانځه په ابتدا کي، د تکبير تحریمه او الله اکبر په ويلو او د لاسونو د پورته کولو په دوران کي، ستا په زړه کي دا خبره راگرځېدلې چې زه د الله په وړاندي له هر راز بغاوت نه لاس اخلم او خدای ته خپله کامله تسليمي اعلانوم؟ که له دې شعور او احساس سره تا خپل لاسونه نه وي پورته کړي نو ماته ووايه چې لدې حرکت نه ستا مقصد څه وو؟ هسي يو تقليدي، بې روحه او بې مقصده حرکت؟

عجيبه ده چې ځيني پدې خبره خپلو منځونو کي په شديد اختلاف کي لوبړي چې له تکبير تحریمه سره بايد لاسونه ترغوږونو پوري اوچت شي او که د غوږونو او اوږو ترمنځ او که تر اوږو پوري؟ حال دا چې د هر يوه لپاره د پيغمبر عليه السلام په عمل استناد شوی. خو پدې خبري نه فکر کوي او نه بحث چې د دې حرکت اصلي مقصد څه دی؟ محرک ئې څه او بايد د کوم احساس او شعور مظهر وي؟

قیام _____ لمونځ

قیام

آیا ستا په ژوند کي کله داسي واقع شوي چي د کوم ستر واکمن دربار ته حاضر شوی وي؟ داسي واکمن چي گمان دي کولو، ته ده ته اړيبي او هغه ستا د احتیاجاتو په رفع کولو او ستا د غوښتنو په ترسره کولو قادر وو او تا غوښتل چي د هغه په وړاندي د خپل اخلاص، منني او اطاعت مراتب څرگند کړي؟ ما ته رښتیا ووايه چي پدې وخت کي ستا د ودرېدو کیفیت، د وینا څرنگوالی، د احساساتو مظاهره، څنگه او له کوم احساس او شعور سره توأم او یوځای وو؟

د الله په وړاندي، په لمانځه کي ستا د قیام حالت، ستا د وینا، مشاعرو او احساساتو کیفیت، باید تر هغه نه ډېر ډېر تفاوت ولري.

لاس په نامه ودرېدل، په حقیقت کي د کامل اطاعت او منني او د خپل آقا او امر و ته د انقیاد نښه ده. ته پدې حرکت سره شپي

لمونځ _____ قيام

چي د الله جل جلاله مطيع بنده او د هغه د هر امر ترسره کولو ته چمتو يې.

آيا ستا په ژوند کي کله داسي هم واقع شوي چي تا په لمانځه کي د قيام په وخت کي داسي انگېرلې وي چي ته اوس اوس د ځمکي او آسمانونو د ستر مالک الملک رب په وړاندي ولاړ يې؟ داسي چي ته يې په خپلو سترگو گورې، او که داسي نه وي او ته لاتراوسه په روحي او معنوي لحاظ دومره لوړ او اوچت نه يې تللی نو کم له کمه دا احساس کوي چي الله جل شأنه، همدا اوس اوس تا ته گوري او ستا هر حرکت ويني او هره خبره دي اوري. که کومه ورځ، په کوم لمانځه کي، تا ته په خپل قيام کي همدا حالت راپيدا شوی وي همدا او فقط همدا ستا واقعي لمونځ وو. خو که تر اوسه هيڅکله داسي نه وي شوي، نو زه تا ته وایم چي تا لاتراوسه لمونځ ندی کړی، له دې نه وروسته تصميم ونيسه چي واقعي لمونځ وکړې.

آيا په کوم لمانځه کي، پدې خاطر ستا زړه لړزېدلی او له وېرې او هيبت نه ستا وېښتان زيرېه شوي چي فکر دي کړی وي د رب العالمين، قهار او جبار خدای جل شأنه په وړاندي ولاړ يې؟ که داسي نه وي شوي نو تا تر اوسه واقعي لمونځ ندی کړی، ځکه الله جل شأنه فرمايي:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلَّيْت عَلَيْهِمْ آيَاتَهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ*

قیام _____ لمونځ

الانفال: ۲

مؤمنان فقط هغه دي چي کله د الله يادونه وشي زړونه ئې رپېږي
او چي کله د ده آيتونه ورباندي تلاوت شي ايمان ئې زياتېږي او
په خپل رب توکل کوي.

آيا کله دي د خپلو گناهونو او قصور او يا د بځبنونکي
رحمان خداي جل شانه د وسيع پيرزوينو او رحمت په رايا دولو
سره له سترگو نه اوبسکي بهېدلي؟ او آيا کله داسي شوي چي د
سخت اضطراب او پرېشاني په حالت کي، ته لمانځه ته پورته
شوي يې او په همدې لمانځه سره ستا ټوله پرېشاني رفع شوې او
شدید اضطراب دي په سخت ډاډمن سکون او اطمینان بدل شوی
وي؟

که داسي نه وي شوي نو ښايي ستا لمونځ، لمونځ نه بلکي
يو عادت وو، دا ځکه چي الله جل شانه فرمايي:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

پام چي د الله په يادولو سره زړونه ډاډه کېږي.

تسبیح _____ لمونځ

تسبیح

د قیام په پیل کې، له الله جل شأنه سره ستا خبرې، پدغو
الفاظو شروع کېږي:

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ
وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ*

رواه مسلم و الترمذی

پاکي ده تالره اې باري خدايه او ستايني دي تالره، او بايرکته دی
نوم ستا او اوچت دی شأن ستا، له تانه پرته بل معبود نشته.

پدغو مختصرو کلمو کې هومره عظمت او دومره وسيع
مطالب پراته دي چي په نورو الفاظو د هغې بيانول ډېر گران دی،
يعني:

ای زما ربه! ته په خپل ذات، صفاتو او افعالو کې له هر عيب
او نقص نه منزّه او پاک يې. تا چي څه پيدا کړي، ته چي څنگه د

لمونځ _____ تسبيح

دې عالم پالنه، ساتنه او روزنه کوي، ستا په اراده او ستا د سننو مطابق چي پدې هستي کي څه کېږي، څه له نيست نه هست کېږي، څه د کمال په لوري درومي او څه په زوال محکومېږي...؟ پدې ټولو کي نه يوازي دا چي د عيب او نقص هېڅ نښه نه گورو، بلکي په هرڅه کي خاص حکمت او مصلحت گورو، پدې ټولو کي ته د هغو ستاينو وړ يې چي ستاله شان سره بنايي، برکتونه ټول ستا له مبارک نامه سره تړلي او د خير او برکت هره دره يوازي ستا په نامه خلاصېږي. ستا لويي او شان ډېر ډېر اوچت دی. له تا نه پرته بل داسي څوک په ټوله هستي کي نه گورو چي د عبادت وړ وي.

تعوذ _____ لمونع

تعوذ

له تسبيح نه وروسته ستا بعدي وينا دا ده:

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
له ریتل شوي شیطان نه الله ته پناه وړم.

له شیطان نه الله ته د پناه وړلو معنی یوازي دا نده چې ته غواړې د شیطان له وسوسو او لدې نه چې ستا په زړه او دماغ مسلط شي، په تا کي غلط عزایم راوړل کړي، د گناه په لوري دي وهڅوي او احساسات او مشاعر دي ناولي کړي، الله جل شأنه تا په خپله پناه کي وساتي او د هغه له شر نه دي وژغوري، بلکي د دې معنی دا هم ده چې ته د دغو الفاظو په ویلو سره، له ټولو هغو صفاتو نه الله ته پناه وړې د کوم په وجه چې شیطان د الله له رحمت نه وریتل شو او په لعنت اخته شو، چې ستر ستر ئې دا دي:

شیطان کبر وکړي، ځان ئې تر بل اوچت وگڼلو، وئې ویل: زه

لمونځ _____ تَعُوذ

په اصل کي تر هغه بل نه غوره یم، زه له اور نه پیدا شوی یم او هغه له خاوري. پرنورو د لویی غوښتنه ئې وکړه، کله چي د ځمکي د خلافت مقام لده نه پرته بل ته ورکړی شو، لوړه ئې وکړه چي هرو مرو به د ده د بې لاري کولو او په خپلي ورکړي شوي وظيفي کي د ناکامولو لپاره، په هر قدم کي هغه ته کمين نيسم او له هري خوا به پرې حملې کوم، د دې لپاره چي ثابتته کړي دی د نوموړي مقام لپاره تر آدم عليه السلام نه وړ او شايسته وو.

له جنت نه ئې د آدم عليه السلام د ايستلو هڅه پيل کړه، د دې لپاره ئې د دوکې او غولولو او په دروغو د لوړي او قسم کولو لار اختيار کړه، د دوستۍ په جامه کي ئې له آدم سره دشمني وکړه، د آدم عليه السلام او د ده د اولادې د بريندولو او د عربيانۍ طرف ته د بېولو سعی ئې وکړه او هغه هم په دوی د حرامي مېوې او د حرام رزق د خوړلو له لاري، ځکه هغه پوهېدو چي د انسان د بريندېدو، سپکېدو او لوڅېدو، لويه وجه په حلال او جايز رزق عدم اکتفا او حرام رزق ته لاس اچول دي.

خو که ته د همدې جملې په ويلو سره، هره ورځ په وار وار له رتل شوي شيطان نه الله ته پناه وړې، خو عملاً گام په گام د شيطان په پله پل ږدې او ټول هغه کارونه کوي چي د هغه په وجه شيطان، د الله جل شأنه له رحمت نه رتل شوی، پدې صورت کي ته يا دروغ وايې او يا پدې نه پوهېږې چي ستا د دغو الفاظو معنی څه ده؟

فاتحه _____ لمونخ

فاتحه

بياته "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" وايې، يعنى:
د هغه الله په نامه پيل كوم چي ډېر رحم كوونكى او د ډېري
پيرزويني خاوند دى.

او ورپسې، د فاتحې سوره چي د ټول عظيم الشان قرآن
خلاصه ده او د قرآن ټول مطالب په موجزه توگه په همدې
مختصري سوري كې راغلي، لولې:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * مَلِكِ يَوْمِ
الْدِّينِ * إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ * اهْدِنَا الصِّرَاطَ
الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ * غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

لمونخ _____ فاتحه

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ "آمين

تولي ستايني د عالمونو رب "الله" لره دي. هغه د برحم كوونكي، د دبري پيرزويني خاوند، د بدلې د ورځي ټولواك، خاص ستا عبادت كوو او خاص له تا نه مرسته غواړو، په سمې لار مو هدايت كړې، د هغو كسانو لار چي تا ورباندي پيرزوينه كړې، نه غضب كړي شوي او نه بې لاري. باري خدايه دعا مو قبوله كړې.

د فاتحې د سورې په دغو مختصرو اوو آيتونو سره تا په لاندنيو مهمو مطالبو اعتراف كړي:

تولي ستايني هغه الله لره دي چي د عالمونو پالونكي او ساتونكي دي، چي پدې خور عالم كي هري خوا ته، زه د هغه د ربوبيت، پالني او روزني څرگند مظاهر او نښي گورم، زه چي د دې هستي هري خوا ته مخ واړوم، گورم چي هر څه له هېڅ نه پيل شي، ورو ورو ستر شي، د كمال په لوري وده وركړي شي، د خپلي ارتقاء او كمال آخري پوري ته ورسولي شي، يو ضروري او لازم كار ورباندي ترسره شي، يو ضرورت ورباندي رفع كړي شي، يوه خلا ورباندي ډكه كړي شي، بيا ئې زوال پيل شي، په زړښت او مرگ محكوم شي او ځاي ئې بل ته خالي كړي شي. دا كار هره شېبه، هري خوا ته تکرارېږي، د دې مظاهرو تر شا، ما ته د ربوبيت او پالني يو نامرئي (ناڅرگند) لاس په نظر راځي، هماغه زما الله دی او د دې هستي الله دی، زه نه يوازي پدې عالم كي د روزني او پالني يو نامرئي لاس احساسوم، بلكي گورم چي د

فاتحه _____ لمونځ

هرڅه پيدا يښت، پالنه، روزنه او ساتنه په ډېر دقت سره ترسره کېږي. د دې عالم په هر جزء او د هر جزء په حرکت او خوځښت کې زه بنایست، بنکلا، کمال، او هدفمندي گورم. خوشي، بې مقصده، اضافي او غیر ضروري شی می په نظر نه راځي. زما هري خوا ته خواږه شيان، هر یو بېل بېل او ټول په گډه، د خاص مقصد لپاره په کار لگیا دي، د ټولو ترمنځ د نظم، یووالي او ژور تنسيق شاهد یم. د دې عالم همدا ملموس او مشهود کیفیت، زما په ژبه د دې الفاظو د جاري کېدو لامل دی چې:

ټولي ستایني د عالمونو رب الله لره دي.

همدا راز، زه پدې هستۍ کې د رحمت او پیرزويني څرگندي نښې او واضح مظاهرو گورم: ماشوم لا دنیا ته نه وي راغلی او د خپلي مور په گېډې کې وي خو د ده ټول حیاتي ضروریات، د خوندورو شیدو په شکل کې د مور په تي کې، مخکې له مخکې ورته تیارې کړې شوې وي. او د مور پلار په زړه کې ئې هومره مینه ورته ځای په ځای شوې وي چې د ده لپاره هر کړاو زغمي، دغه ماشوم ته د ده له احتیاج نه د مخه، څوک روزي برابر وي؟ د ده د مور، پلار په زړه کې دا مینه چا اچولې؟ دا څوک دی چې د انسان، حیوان او نبات هر ضرورت ته ځواب وايي؟ د رڼا، تودوځي، اوبو او هوا انتظام ورته کوي؟ د څښاک اوبه ئې له استعمال نه وروسته، یا د نهرونو له لاري د لویو لویو بحرونو په لور وځوځېږي، تروې او تیزابي شي او یا په ځمکه کې ننوځي او

لمونځ _____ فاتحه

انسان ته ئې هم له ځمکې رايستل گران شي او هم ئې له بحرونو بېرته راوړل محال شي، خو گورو چې د لمر د وړانگو په ذريعه د بحرونو همدا تروې او تيزابي اوبه تبخير او تصفيه شي، دا بخارات د بادونو په ذريعه د آسمان په لوري اوچت کړي شي، هلته د سپرې هوا په وجه په ورېځو بدل شي، مؤظف بادونه دا ورېځي په سرواخلي، ناڅاپي ووبشل شي، هريو، خپله برخه، په خپل خاص سمت، خاصي منطقي ته د رسولو لپاره وڅوځوي، په بېديا او د آواري په محتاجو او باران ته سترگي په لاره خلکو باندي باران واوروي او په غرونو باندي واوروي. ترڅو د دنگو دنگو غرونو په ژورو او پراخو لمنو کي، د واورې کافي ذخيره، د دوبي لپاره خوندي وساتي او بيا د دوبي په سختي گرمۍ کي چې انسان، حيوان او نبات اوبو ته سخت اړ وي، همدا ذخيره شوې واوره ورو ورو ويلي شي او په نهرونو، کاريزونو او چينو کي د دوی د خړوبولو لپاره راوڅوڅېږي او د هر يوه ضرورت رفع کړي.

ټولي ستايني هغه رب لره دي چې پدې عالم کي د ده د بې انتهاء رحمت او پيرزويني وسيع آثار او نښي هري خوا ته خورې گورم.

همدا راز زه پدې عالم کي د يوه داسي ټولواک ذات د واکمنۍ آثار په څرگنده توگه گورم چې د هر څه ساتنه کوي، هرڅه د ده په وړاندي منقاد دي. ده چې د هرڅه د پيداينست، خوځښت،

فاتحه _____ لمونځ

کمال او زوال لپاره کوم مسیر او حد ټاکلی، له یوې ذرې انحراف او تغییر نه پرته په هماغه مسیر کې درومي.

لمر په خپل وخت، هره ورځ، له خاص ځایه راپورته کېږي، ځمکې ته رڼا او تودوخه ورکوي او بیا په ثابت وخت کې په ثابت ځای کې پرېږي.

د آسمان پدې پراخي او بې انتها غېږي کې په ملیونو ملیونو ستوري، هریو په خپل مدار کې خوځېږي، د دوی ترمنځ د ټکر او تصادم مخنیوی کېږي، نه یو د بل په مدار کې داخلېږي او نه یو بل جذبوي.

د دې هستي هرڅه د هستي د ساتونکي (مالك) خدای هغو سننو ته غاړه ایښې ده چې ده وضع کړي.

أَفَعَيَّرَ دِينَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ
الْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ*

آل عمران: ۸۳

د آسمانونو او ځمکې هرڅه، طوعاً او کرها، (په خوښه او ناخوښه) ده ته غاړه ایښې او د ده لوري ته گرځول کېږي.

هره ستاینه همغه الله لره ده چې پدې عالم کې د مالك الملك په توگه تصرف کوي او هرڅه د ده واکمني ته منقاد دی. په همدې حالت کې او له مخکنیو آیتونو نه د راولاړ شوي احساس او

لمونخ _____ فاتحه

شعور په وجه ته له خپل رب سره په يوې ډېرې ستري خبرې تعهد
کوي او وايي:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
يوازي ستا عبادت کوو او يوازي له تانه مرسته غواړو.

د عبادت معنی مرییتوب دی، او ته پوهېږې چې مریی هغه
چاته ویل کېږي چې:

• په بل خرڅ شوی وي او خپل واک ئې په کامله توگه هغه ته
سپارلی وي.

• د ده په واک کي چې څه وي هغه د ده نه بلکي د ده د آقا او
مالک وي.

• هېڅ کار په خپله خوښه او د خپلي مرضي مطابق نشي
کولی، يوازي هماغه څه کوي چې خپل آقا ورته امر کړی وي.

• په خپلو ټولو کړو وړو کي د خپل مالک او بادار رضا لټوي،
د خپلي رضا لپاره هېڅ نه شي کولی.

• مریي نه شخصي دوست لري او نه دښمن، د آقا دوست ئې
دوست او دښمن ئې دښمن وي.

اوس ما ته ووايه: په رښتيا ته چې په لمانځه کي د الله په
وړاندي، لاس تړلی ودرېږې او همدغه کلمات تکراروي، آیا کله
دي د دې تعهد او ژمني، معنا او مقتضی ته توجه کړې؟ او دې ته

فاتحه _____ لمونخ

دي پام شوی چي پدې سره تا د خپل رب په وړاندي د کومو کومو سترو سترو خبرو تعهد کړې؟ او آیا پدې تعهداتو دي وفا هم کړې؟

که تا د الله په لار کي خپل ځان، وقت او مال سپمولی وي، خپل مال، نفس او اولاد دي د الله امانت نه وي گڼلی او د الله په لار کي د هغوی له قربانۍ نه دي ډډه کړې وي. هر کار دي د خپلي هوی او هوس په حکم ترسره کړی وي، د هېڅ کار په پیل کي دي دې ته نه وي کتلي چي ستا رب تا ته پدې هکله څه حکم کړی، که تا د الله د سخط او غضب په بیه په وار وار د خپل نفس رضا لټولې وي، که تا د خدای له دوستانو سره دښمني او له دښمنانو سره دوستي کړې وي، نو ستا دغه تعهد یو دروغجن تعهد وو، گواکي په وار وار دي له الله سره دروغجنه ژمنه کړې او هرځل دي خپله ژمنه ماته کړې، ته چي وايي:

إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

معنائې دا ده:

خدایه! یوازي او یوازي تا ته د احتیاج لاس اوږدوم، له تا نه پرته د بل چالمن نه نیسم، بل ته طمع نه کوم، تا ځانته کافي گڼم، عقیده مي دا ده چي هرڅه ستا په واک کي دي، ته د خپلو بندگانو پالنه او روزنه کوي او په هغوی بې انتهای مهربانه یې، نو ځکه هرڅه فقط له تا نه غواړو.

پدې ترتیب ته په خپل لمانځه کي، له خپل رب سره مکرر

لمونخ _____ فاتحه

تعهد کوي چي: له تا نه پرته بل ته د عبادت او مرييتوب سر نه کوزوم او بل ته د سوال او غوښتني لاسونه نه اوږدوم.

خوکه د دې مکرر تعهد سره سره، ستا طمع له خدای نه پرته، بل چا او بل څه ته وه، مستعان خدای دي ځانته کافي نه گڼلو او د خپلو حاجتونو ترسره کېدو لپاره دي د بل لمنه نیوله او گمان دي کولو چي په ربوبيت او د هستي په پالنې، روزني، ساتني او د مخلوقاتو د حوايجو او اړتياوو په پوره کولو کي خدای ځانته شريکان لري او دا شريکان يا په خپله ستا دعا ته ځواب وايي او يا ئې په خدای هرو مرو مني، نو ته ما ته ووايه چي ستا د اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ د ويلو معنا څه شوه؟

ښايي پدې پوهېږي چي د فاتحې سوره د ټول قرآن عظيم الشان خلاصه ده، يا په بل عبارت، ټول قرآن د همدې مبارکي سورې شرح او تفصيل دی او د فاتحې سورې محوري او مرکزي مطلب همدا څلورم آيت، "اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ" دی، لدې نه معلومېږي چي د قرآن محوري او اساسي مدعا دا ده چي د انسان او د ده د رب ترمنځ همدا رابطه ټينگه کړي شي چي عبادت ئې يوازي د ده لپاره وي او استعانت ئې يوازي له ده نه وي.

پدې ستري خبري له تعهد او ژمني نه وروسته ته خپله لومړنۍ غوښتنه او لومړی سوال خپل مولا ته وړاندې کوي او وايي:

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

فاتحه _____ لمونځ

په سمې لار مو هدايت كړه.

ستاد دغي دعا معنا داده چي:

ته په سمې لار د تلو تلوسه لرې او د همدې لپاره ستا لومړنۍ تمنا او دعا همدا ده.

ته يوازي د ځان لپاره نه بلکي د نورو لپاره هم په سمې لار د تلو توفيق غواړې، ته پوهېږې چې يوازي ستا سموالی کفايت نه کوي، ته دې ته اړ يې چې په سمې لار د تلو لپاره د يوه صالح ټولگي په خوا کي حرکت وکړې. همدا راز له نورو انسانانو سره ستا مينه او پيرزوينه تا هڅوي چې د ځان په څنگ کي، هغوی هم په خپلو دعاگانو کي راياد کړې.

له سمې لار څخه ستا مراد هماغه په څلورم آيت کي ذکر شوی مطلب دی، يعنی يوازي د الله عبادت او يوازي له هغه نه استعانت.

تا په يوې داسي مستقيمي لاري د تلو توفيق غوښتی چې مخامخ دي خدای ته رسوي، يوې خوا بلي خوا ته کړېدل په کي نشته. که تا يوازي دومره ويلي وی چې مونږ هدايت کړه، معنا به ئې دا وه چې تا ته د سم فکر، صحيح نظريې او علمي رايې بنسونه وشي. خو تا ويلي دي چې مونږ په مستقيمي لاري هدايت کړه! په يوې لاري تگ د نظر او رايې ترڅنگ، عزم، عمل او حرکت او د سرمنزل او هدف ټاکل غواړي، حال دا چې رايه او نظريه يوازي د

لمونځ _____ فاتحه

ذهني اقناع غوښتنه کوي، ستا پدې دعا کي د رايي سموالي، د هدف پاکوالي، د عزم درستوالي او د حرکت د جهت او سمت استقامت او سموالي شامل دي.

له ځان سره لږ فکر وکړه او قضاوت وکړه چې ته هره ورځ په وار وار د هدايت او لارښووني تمنا کوي او له الله جل شأنه نه په خپل لمانځه کي په سمې لاري د تلو توفيق غواړي، خو له لمانځه نه وروسته او مخکي، نه تا د سمې لاري د پېژندلو هڅه کړې او نه پدې لار د تلو تکل!! نو لدې دعا څخه ستا مقصد څه دی؟

ته چې د سهار له لمانځه نه فارغ شې او د ورځني کار لپاره منصوبې جوړوي، نو نيت دي کوږ وي، عزائم دي ناولي، د مال، عزت او اقتدار ترلاسه کولو لپاره کړې وړې لاري لټوي. سمه مستقیمه الهي لار پرېږدې او د شيطان په کړو وړو لارو روان شې. پدې صورت کي به څوک له تا نه دا دروغجنه ادعا ومني چې تا په خپل لمانځه کي له خدای نه په مستقيمي لاري د تلو تمنا او دعا کړې وه؟

ستا د دغي دعا ترڅنگ او ورپسې، الله جل شأنه هغه غوښتلې مستقیمه لار داسي توضیح کړې:

د هغو کسانو لار چې تا ورباندي پيرويني کړې او په هغي لاري د تلو په نتيجه کي ئې ستا نعمتونه په برخه شوي.

يعني دا لار يوازي يو فکري خط، يا يو مجرد ذهني او

فاتحه _____ لمونخ

اعتقادي بهير او سلسله نه ده چي فقط د اعتقاد او بارو غوښتنه کوي او بس، بلکي دا د عمل لپاره ترسيم شوی مستقيم خط دی، دا پلي شوې لار ده، د تاريخ په اوږدو کي په وار وار د الله صالح بندگان پدې لار تللي او د مستعان لارښوونکي رب نعمتونه ئې په برخه شوي، عزت او سرلوړي ته رسېدلي، د حُکمي خلافت، د ولسونو فکري، اخلاقي، سياسي او اجتماعي قيادت او مشري او د حُکمي د ټولو شتمنيو وراثت ورته سپارل شوي.

قرآن مونږ ته پدې لار تلونکي او د الله د پيرزوينو او انعاماتو لاس ته راوړونکي داسي معرفي کوي.

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسَنًا أُولَئِكَ رَفِيقًا* النساء: ۶۹

او څوک چي د خدای او پيغمبر اطاعت وکړي نو دوی به له هغو کسانو سره وي چي الله ورباندي پيرزوينه کړې، د پيغمبرانو، رښتونو، شهيدانو او صالحانو سره، او دا خلک څومره غوره ملگري دي.

ته په دغي تمنا سره غواړې چي د پيغمبرانو ملگرتيا دي په برخه شي، په خپل ايمان او له الله جل شأنه سره په خپلو کړو ژمنو او وعدو کي صادق او رښتونی شي او د الله په لار کي هره شېبه شهادت ته چمتو وی او تل د حان او ټولني د اصالح او رغونې په چارو کي بوخت وي. خو ما ته ووايه:

لمونخ _____ فاتحه

آيا كله دي د دې دعا معنا او ابعادو ته توجه كړې؟ د پيغمبرانو، صادقانو، شهداوو او صالحينو د ملگرتيا او د دوی په لار د تلو عزم او اراده دي كړې؟

آيا د الله جل جلاله په لار كې د شهادت جذبه او ولوله دي په زړه كې راولاړه شوې؟ ستا د دغې دعا معنا خو همدا ده چې ته د الله په لار كې د شهادت تلوسه لرې او له الله نه د شهداوو په لار د تلو توفيق غواړې؟!

ته بنايي پدې هم پوهېږې چې د شهادت جذبه د هغه چا په زړه كې مري او له مرگ نه وېره او خوف ئې په زړه كې راپيدا كېږي چې:

• يا ئې په خدای ايمان نه وي او يا د الله جل شأنه په ربوبيت باور نه لري.

• په اجل او د مرگ په معيني له مخكې نه ټاكل شوې نېټې عقیده نه لري.

• پدې خبري ايمان نه لري چې مرگ په خپل ثابت ليكل شوي وخت، د الله جل جلاله په اذن او حكم سره راځي او د انسان روح يوازي د مؤظف او موكل فرشتې په ذريعه قبضېږي.

• او پدې نه پوهېږي چې مرگ د نوي ژوندون پيل دی.

ته د فاتحې په آخري برخي كې، له هغه كسانو څخه د محسوب كېدو نه امان غواړې چې د الله جل جلاله غضب

فاتحه _____ لمونخ

ورباندي نازل شوی او گمراهان دي. دا غضب کړی شوي کسان يا هغه دي چي د ایمان راوړو نه وروسته ئې داسي خه کړي چي د الله جل جلاله په غضب اخته شوي او اصلي لاره ئې ورکه کړې او يا هغه دي چي منعم خدای جل شأنه په ظاهر کي دوی ته ښه ډېر انعامات ورکړي او يا د دوی ظاهري وضعیت يا ادعا داسي ده چي گواکي په سمه لاره روان دي، خو په حقیقت کي د الله جل جلاله په غضب اخته او سخت بې لاري دي.

لمونخ _____ اسماء الله

د الله جل جلاله د سماوو لنډه پېژندنه

په يوه روايت كې د الله تعالى ۹۹ نومونه په گوته شوي، چي هر يو ئې د الله يو صفت معرفي كوي. د الله تعالى ټول نومونه د فاتحې د سورې په دريو صفاتو (رب، رحمن او مالك) كې راخلاصه شوي، پدې شرح:

- د رب نوم په ټولو هغو نومونو او صفاتو شامل دی چي د پيداښت له صفت سره تعلق لري، لكه خالق، باري، مصور.
- د رحمن نوم په ټولو هغو نومونو او صفاتو احتواء كړې چي د پيرزويني او رحمت د صفاتو سره اړخ لگوي، لكه غفور، كريم، عفو، حلیم.
- او د مالك نوم ټول هغه صفات او نومونه احتواء كوي چي پاچايي، ټولواكي او اقتدار سره تعلق لري لكه قهار، جبار،

اسماء الله _____ لمونخ

عزيز، قدیر، غالب، مؤمن، مهیمن..."

یعنی لکه څنګه چې د فاتحې سوره د ټول قرآن خلاصه ده، د الله دغه درې نومونه چې د فاتحې د سورې په لومړنیو دریو آیتونو کې راغلي د الله د ټولو نومونو خلاصه ده.

که تا د فاتحې د سورې آیتونو ته په دقت سره پام کړی وي نو حتماً به دې ته متوجه شوی وي چې:

د هغو صفاتو په مقابل کې چې په لومړنیو آیتونو کې راغلي:

۱. الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ •

۲. الرَّحْمَنِ •

۳. الرَّحِيمِ •

۴. مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ •

د وروستیو آیتونو مطالب په دې شکل راغلي:

۵. إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ •

۶. اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ •

۷. صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ •

۸. غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ •

لمونخ _____ اسماء الله

نوموړی ترتیب دا مطالب په گوته کوي:

- یوازې هغه الله د عبارت وړ دی چې ستاینې ټولې هغه لره دي.
- یوازې له هغه چا باید مرسته وغوښتلې شي چې د عالمونو پالونکی او روزونکی رب دی.
- باید له رحمان خدای جل شأنه نه د هدایت او لارښوونې تمنا وشي نه له بل چا نه.
- باید الرحیم رب ته دانعاماتو او پیرزویانو دعا وشي نه بلي مرجع ته.
- باید د مالك الملك رب له غضب نه ووپرېږو چې د دنیا او عقبا مالك دی، نه د بل چا له قهر او غصې نه.
- او باید یوازې لدې نه په اندېښنه کې وو چې د قیامت په ورځ د همدې مالك الملك الله جل شأنه په وړاندې د گمراهانو په ډله کې ونه درېږو.

قرائت _____ لمونخ

قرائت

د فاتحي د سوري له لوستلو نه وروسته ته بايد د قرآن يوه برخه تلاوت کړې، اندازه ئې ستا په همت او ستا په حالت پوري مربوط ده، د مضمون انتخاب ستا فهم، ستا روحي کيفيت او ستا اجتماعي خاص وضعيت ته پريښودلی شوی، ته د ځان او د خپلي ټولني د هر خاص حالت لپاره په قرآن کي داسي ځانگړې او خاصه برخه او مضمون موندلی شې چې پدې حالت کي ستا او ستا د رب ترمنځ په همدغو الفاظو راز او نياز تر هر راز نورو کلماتو موزون او مناسب وي او ستا لپاره ترټولو غوره لارښوونه وي، بايد پدې پوه وي چې ستا د لمانځه يوه ډېره مهمه برخه همدا د قرآن تلاوت دی، هرڅومره چې د قرآن تلاوت زيات کړې ثواب به دي زيات وي.

د قرآن له تلاوت نه د زيات خوند اخستو او د قرآن په

لمونځ _____ قرائت

مفاهيمو او اسرارو د ښه پوهېدو ډېر ښه حالت او وقت همدا په
لمانځه كې د قيام حالت دى.

کوع _____ لمونځ

رکوع

يو له هغو مهمو حرکاتو څخه چې په لمانځه کې ئې ترسره کول فرض دي او له هغه نه پرته لمونځ نه صحيح کېږي، رکوع ده.

رکوع په اصل کې د چا په عظمت او لويې د اعتراف لپاره د هغه په وړاندې سرتيټول دي. تاسو د انساني ټولني په اکثرو پرگنو کې گورئ چې د خپلو لويانو، واکمنانو، مشرانو او مذهبي پيشوايانو احترام او تعظيم يا د سر په ټيټولو يا انحناء او رکوع سره پرځای کوي.

خو ستا لمونځ تا ته نسيي چې دا حرکت به يوازي الله ته کوي، له الله نه پرته بل هيچا ته سرتيټول جايز نه دي. هېڅ انسان حق نلري چې بل ترڅانه ټيټ وگڼي او له هغه نه په خپل عظمت او لويې د اعتراف لپاره د انحناء او سرتيټولو توقع وکړي. هېڅ انسان ته نه نيايي چې له بل نه ځان حقير او سپک وگڼي او د هغه په وړاندې د خپل حقارت او ذلت د څرگندونې لپاره هغه ته انحناء

لمونخ _____ رکوع

وکړي، دا حرکت د الله د لمانځني او عبادت د شعایرو څخه دی
بل ته ئې په ځای کول جواز نه لري.

اسلام انسانانو ته د برابری، درس ورکوي او هغوی ته وايي
چې ټول به یوځای فقط خپل رب ته رکوع کوي.

ته د الله اکبر په ویلو سره له قیام نه رکوع ته درومي او په
رکوع کي خپل رب ته ستا وینا دا ده:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ.
پاکي ده زما ستر رب لره.
رواه مسلم

له پیغمبر علیه السلام څخه د فرض یا نفل د لمونځونو په
رکوع کي رانقل شوي ځیني تسبیحات دا دي:

سُبْحَانَ ذِي الْمَلِكِ وَالْمَلَكُوتِ
پاکي ده د ملک او واکمنی، خاوند لره

سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْعِزْمَةِ وَالْقُدْرَةِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَ
الْجَبْرُوتِ.

پاکي ده د عزت، لویی، قدرت، ستروالي او جبروت خاوند لره.

سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَنَامُ وَلَا يَمُوتُ.
پاکي ده هغه تل پاته ټولواک لره چې نه خوب کوي او نه مري.

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

کوع _____ لمونخ

ډېر پاك، ډېر مقدس، زمونږ او ملائكو او د جبرئيل رب.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ
له ستر او حلیم الله نه پرته بل معبود نشته.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
د ستر عرش له پالونكي رب نه پرته بل معبود نشته.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ
الْكَرِيمِ
نشته بل الله مگر د آسمانونو رب، د ځمكي رب او د عزتمند
عرش رب.

اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ
اې باري خدايه! تا ته مي ركوع وكړه.

وَبِكَ آمَنْتُ
او په تا مي ايمان راوړو.

وَلَكَ أَسَلَمْتُ
او تا ته تسليم شوم.

خَشَعَ لَكَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصْبِي:
رواه مسلم

لمونخ _____ رکوع

تا ته مي غورونه، سترگي، ما غزه، هډوکي او اعصاب، ټول
خاشع او منقاد شول.

پدې ټولو تسبيحاتو کي گورئ چي د رکوع د عملي حرکت
په شان د الله په عظمت، لويي او ټولوکي باندي د اعتراف
کلمات راغلي.

د دې لپاره چي پوره ډاډه شې چي په رکوع کي ستا ټول هغه
کلمات چي د زړه له کومې دي راولاړ شوي او په ژبه دي جاري
شوي، سمیع خدای جل شأنه اورېدلي او دا تشویش دي رفع وي
چي ستا په شان د یوه وړوکي مخلوق خفي او ټیټ غږ به څنگه د
ځمکي له سر نه د عرش په لوري اوچت درومي او الله به ئې اورې!
د همدې لپاره تا ته ویل شوي چي له رکوع نه د قومې په طرف د
پورته کېدو په وخت کي به وایې:

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا
مُبَارَكًا فِيهِ *

الله له هغه ځانه اورېدنه وکړه چي د ده ستاینه ئې وکړه، اې زمونږ
ربه! ستاینه خو تا لره ده، ډېره پاکه ستاینه چي مبارکوالی پکي
دي.

په قومه کي د پیغمبر علیه السلام نه ډېر نور تسبیحات هم
روایت شوي چي ځیني ئې دا دي:

يَا رَبِّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا يَنْبَغِي لِجَلَالِ وَجْهِكَ وَعَظِيمِ

کوع _____ لمونخ

سُلْطَانِكَ. رواه احمد و ابن ماجه
اي زما ربه! تالره هماغسي ستاينه ده چي ستا د ذات له جلال
سره او ستا د تولواكي له ستروالي سره وړوي.

او په وار وار به ئې ويل چي:

لِرَبِّي الْحَمْدُ لِرَبِّي الْحَمْدُ لِرَبِّي الْحَمْدُ
ستاينه زما رب لره ده، ستاينه زما رب لره ده، ستاينه زما رب لره
ده.

اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ
ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ*
متفق عليه
اي باري خدايه! ته چي څه ورکړې هيڅوک ئې مخنيوی نشي کولی
او ته چي څه وسپموي هيڅوک ئې ورکولی نشي، له تانه د لويي
يا هاند خاوند ته، د ده لويي او هڅه هيڅ گټه نشي رسولی.

لمونځ _____ سجده

سجده

بل حرکت چي په لمانځه کي فرض دی سجده یعنی تندي په
ځمکه ایښودل دي.

آیا تا په خپل ژوند کي داسي کوم مضطر، مجبور او سخت
محتاج کس لیدلی چي د ډبري پرېشانی او بیچارگی په وجه د
بل پښو ته لوېدلی وي او هغه ته استغاثه کوي او په الحاح سره له
هغه نه مرسته غواړي؟

آیا تا کله داسي کوم کس لیدلی چي لوی جرم ئې کړی وي او
د داسي چا په وړاندي لاس تړلی ولاړ وي چي هم ئې عفو کولی
شي او هم مجازات او د ډډ تر رحم ترلاسه کولو نه پرته بله هېڅ
چاره نلري، نو پښو ته ئې په وار وار لوېږي، عذر او زاری کوي،
هرځل پدې امید سر را پورته کوي چي وگوري د ده عذر منل شوی
که نه؟ او سوال ئې قبول شوی که نه؟ سجده همداسي یو حرکت
دی. پیغمبر علیه السلام فرمایي:

سجده _____ لمونخ

سجده د الله پښو ته لوېدل دي.

انسان د سجدي په حالت کې الله جل شأنه ته ډېر نږدې وي، نو دعاگاني مو په کې زياتي کړي.

لکه چې فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثَرُوا الدُّعَاءَ
رواه مسلم

بنده د سجدي په حال کې تر بل هر وخت نه خپل رب ته زيات نږدې وي، نو په سجدي کې خپلي دعاگاني زياتي کړي.

د فرض او نوافلو لمونخو په سجودو کې چې له پيغمبر عليه السلام نه کوم تسيحات او دعاگاني روايت شوي، ځيني ئې دا دي:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى
پاکي ده زما عالي شأنه رب لره.
رواه مسلم

اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ
وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أَحْصِي تَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ
نَفْسِكَ*
اې باري خدايه! ستا له غضبه ستا رضا ته پناه وړم، او له عذابه
رواه مسلم

لمونخ _____ سجده

دي عافيت ته، او له تا نه تا ته پناه دروړم، په تا د ثنا ويلو له احاطې نه عاجز یم، ته هماغسي يې چي ځان دي ستايلى .

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. رواه مسلم
پاكي او ستاينه ده تا لره، له تا نه پرته بل معبود نشته

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي * متفق عليه
پاكي ده تا لره باري خدايه او ستايني دي، مولا خدايه! ما ته بخښنه وكړه.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دِقَّةً وَجِلَّةً وَأَوْلَهُ وَآخِرَهُ وَعَدَانِيَّتَهُ
وَسِرَّهُ* رواه مسلم
اې باري خدايه! ټول گناهونه مي راته وبخښې، واړه او سترگي، پيل او پای ئې، پټ او څرگند ئې.

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ سَجَدَ وَجْهِي
لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَّرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ
الْخَالِقِينَ* رواه مسلم
اې باري خدايه! تا ته مي سجده وكړه، په تا مي ايمان راوړ، تا ته تسليم شوم، مخ مي هغه چا ته سجده وكړه چي پيدا كړي ئې دى او صورت او شكل ئې ورکړى او غوړ او سترگي ئې وپرانيستلي، مبارك دى الله تر ټولو غوره پيداكوونكى.

د احنافو او نورو مذاهبو تر منځ د سجدي د دعاگانو په

سجده _____ لمونځ

هکله یوازې دومره اختلاف شته چې احناف په فرایضو کې یوازې له پیغمبر علیه السلام نه روایت شوي دعاګانې غوره ګڼي او په نوافلو کې د قرآن له آیتونو نه پرته هره دعا، خو نور مذاهب په فرایضو کې هم د مأثورہ دعاګانو شرط ضروري نه ګڼي.

د دوو سجده ترمنځ دا دعا ګانې له پیغمبر علیه السلام نه روایت شوي:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَأَرْحَمْنِي وَأَهْدِنِي وَعَافِنِي وَأَرْزُقْنِي

رواه ابوداؤد

اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې، په مارحم وکړې، ماهدایت کړې، عافیت مې په برخه کړې او ما ته رزق را کړې.

او په وار وار به ئې دا دعا کوله:

رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي...

رواه الترمذی

اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې. اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې. اې زما ربه! ما ته بخښنه وکړې.

پیغمبر علیه السلام به کله کله په جلسې کې هومره ځنډ وکړ چې خلکو به گمان وکړ چې ښایي دوهمه سجده ئې هیږه کړې وي.

لمونخ _____ قعدہ

قعدہ

د لمانخه په آخري برخي کي ته ديوه دير مضطر او محتاج بنده په خپر کښيني، داسي چي زنگنونه په ځمکه، لاس په زنگنو، سر په گربوان او په ډپر عجز او نياز، خپل رب ته د خپلو عرائضو وړاندي کول داسي پيل کوي:

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا
النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ
الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ*

متفق عليه
ستايڼي، لمانخني او پاکوني ټولي الله لره دي. په تا دي اي پيغمبره سلامونه وي او د الله رحمت او برکتونه، په مونږ او د الله په ټولو صالح بندگانو دي سلام وي، شهادت ورکوم چي له الله نه پرته بل اله نشته او شهادت ورکوم چي محمد عليه السلام د ده

قعدہ _____ لمونخ

بنده او استاخي دي.

ورپسي وايي:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ * اللَّهُمَّ بَارِكْ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ
وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ * رواه البخاري

اي باري خدايه! زمونږ په پيشوا محمد عليه السلام او د ده په آل
"نسبي او ديني ټبر" داسي درود ولېږي لکه چي په ابراهيم عليه
السلام او د ده په ټبر دي لېږلي وو، بيشکه چي ته ستايل شوی د
لويي خاوند يي. اي باري خدايه! زمونږ پيشوا محمد عليه السلام
او د ده آل "نسبي او ديني ټبر" ته داسي برکتونه په برخه کړي لکه
چي ابراهيم عليه السلام او د ده ټبر ته دي په برخه کړي وو،
بيشکه چي ته ستايل شوی د لويي څښتن يي.

له دې نه وروسته، د لمانځه ترپايه، ستا د راز راز دعاگانو
او د دعاگانو منونکي مولا ته د خپلو غوښتنو د وړاندي کولو
ډېر غوره وخت او حالت دی. ځانته، مور پلار ته، اولاد او
خپلوانو ته، د سناگرو او ايمان ملگرو ته او ټول اسلامي امت ته
دعا وکړه، د اسلام د غلبې، د شر او فساد د ځواکونو د نابودۍ،
د مظلومو مسلمانانو د ژغورني، د اسلامي خلافت د قائمېدو او
د اسلامي امت د ټبر برم او عزت د بېرته اعادي لپاره اوږدې
اوږدې دعاگانې وکړه.

لمونخ _____ قعدہ

متأسفانه ڄيئي لمونخ ڪوونڪي نه پوهيڙي چي د دعا د قبلدو بنه وخت او بنه حالت ڪوم د ي؟ په قعدہ ڪي په پوره بي غوري او بي اعتنائي، ڄو لندا لفاظ تڪرار ڪري، او گمان ڪوي چي د دعا اصلي وخت له لمانخه نه د سلام گرڄولو نه وروسته دى، د همدې لپاره په لمانخه ڪي ڊپر بي اعتناء وي او اذڪار، تسيحات، دعاگاني او د لمانخه ٽول لفاظ ٿي، د عادت په څپر، مفهوم ته له توجه نه پرته، په ژبه را ڄي، خو له توجه او اعتناء سره توأم دعا ٿي له لمانخه نه وروسته وي!!

پدي حالت ڪي ڄيئي ماثوره دعاگاني دا دي:

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَّمَنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي قَالَ قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاعْفُرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَأَرْحَمَنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ*

متفق عليه
له ابوبڪر رضي الله عنه نه روايت دى چي لرسول الله صلى الله عليه وسلم ته ٿي وويل: ما ته داسي دعا راوڻيه چي په لمانخه ڪي ٿي وايم، وٿي فرمايل: ووايه: اي زما مولا! بيشڪه چي ما په ڄان ڊپر ظلمونه ڪري، او له تا نه پرته بل هيڄوڪ گناهونه نشي بخڻلي، زما مولا! ما ته په خپلي ستري بخڻني سره بخڻنه وڪره او په ما رحم وڪره، يقيناً ڇه ته بخڻونڪي مهربان بي.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ

قعدہ _____ لمونخ

وَالْكَسَلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ

غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ*

رواه ابوداود

ای زما مولا! له غم او اندېښنې نه تا ته پناه دروړم او له ناتوانۍ

او کسالت نه پناه دروړم، او له بې زړه توب او بخل نه پناه دروړم،

او د پور له غلبې او د خلکو له سلطې نه پناه دروړم.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ*

ابراهيم: ۴۱

باري خدايه! ما ته بخښنه وکړې، او زما مور پلار ته او مؤمنانو

ته د حساب قايمېدو په ورځ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ

وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ أَسْأَلُكَ أَلَّا تَدَعَ

لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ

رِضًا إِلَّا قَضَيْتَهَا لِي ثُمَّ يَسْأَلُ اللَّهُ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

مَا شَاءَ فَإِنَّهُ يَقْدَرُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ*

ای زما مولا! ستا د رحمت د موجباتو غوښتنه درنه کوم او ستا د

بخښنې د عزایمو او له هرې گناه نه د سلامتیا او د هرې نېښکني

لاس ته راوړنه. ای باري خدايه! هېڅ گناه مي د بخښنې نه پرته مه

پرېږده او هېڅ اندېښنه مي د پای ته رسولو نه پرته او د دنیا او

آخرت هېڅ حاجت مي له پوره کېدو نه پرته پرې نږدې، ای تر

هرمهربان نه زیات مهربانه!

لمونخ _____ قعدہ

اللهم ربنا آتتنا في الدنيا حسنةً وفي الآخرة حسنةً وقنا
عذاب النار*

اې باري خدايه! په دنيا کي مو نېښکڼه په برخه کړې او په آخرت
کي مو نېښکڼه په برخه کړې او د اور له عذابه مو وژغورې.

زه د پيغمبر عليه السلام د دوو خاصو دعاگانو وړانديز کوم
چي يوه ئې د طائف په هغه سخت سفر او غمجن حالت کي او بله
ئې په عرفات کي کړې.

د عرفات دعا _____ لمونخ

د عرفات دعا

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَسْمَعُ كَلَامِي، وَتَرَى مَكَانِي، وَتَعْلَمُ سِرِّي
وَعَلَانِيَتِي، لَا يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِي، وَأَنَا
الْبَائِسُ الْفَقِيرُ، الْمُسْتَغِيثُ الْمُسْتَجِيرُ، الْوَجَلُ
الْمُشْفِقُ، الْمَقْرُ الْمَعْتَرِفُ بِذَنْبِهِ، أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ
الْمَسْكِينِ، وَأَبْتَهِلُ إِلَيْكَ ابْتِهَالَ الْمَذْنُوبِ الذَّلِيلِ،
أَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَائِفِ الْمُضْطَرِّ، مَنْ خَضَعَتْ لَكَ رَقَبَتُهُ،
وَفَاضَتْ لَكَ عَبْرَتُهُ، وَذَلَّ لَكَ جِسْمُهُ، وَرَعَمَ لَكَ أَنْفُهُ.
اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي بِدُعَائِكَ شَقِيئًا، وَكُنْ بِي رَوْوْفًا
رَحِيمًا، يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ وَيَا خَيْرَ الْمُعْطِينَ*

ای زما مولا! ته زما خبره اورې، دريخ مي گورې، په پت او
خرگند مي پوهېږې، زما هيڅ کار درنه پت ندی. زه غم

لمونځ _____ د عرفات دعاء

خپلی، فقیر، فریادي او د پناه په لټه کي یم. او پرېدونکی،
وېرېدونکی، په خپلي گناه مقر او معترف یم، د مسکین د
سوال په شان درته سوال کوم او د ذلیل گنهکار د زاری په
خبر درته زاري کوم او د وېرې اخستي رانده د دعا په شان
درته دعا کوم، هغه چي غاړه ئې درته کړه شوې او له سترگو
نه ئې تا ته اوښکي بهېرې او ټول بدن ئې تسلیم او پزه ئې
درته په خاورو شوې، خدایه! له تا نه د غوښتني په اړه مي
زما ربه! بدبخته او محروم مه کړې او په ما زړه سواند او
مهربانه شې. اې د سوالونو ترټولو غوره مقامه! او اې
ترټولو غوره ورکوونکيه!

د طائف دعا _____ لمونخ

د طائف دعا

اللهم اليك اشكو ضعف قوتي وقلة حيلتي و هواني
على الناس يا ارحم الراحمين، انت رب المستضعفين و
انت ربي، إلى من تكلمي إلى عدو بعيد يتجهمني؟ ام
الى صديق قريب ملكته امرى؟ ان لم يكن بك على
غضب فلا ابالي، غير ان عافيتك اوسع لى، اعوذ بنور
وجهك الذى اضاءت له السموات و اشرقت له الظلمات
و صلح عليه امر الدين و الاخرة، ان ينزل بى غضبك او
يحل بى سخطك، لك العتبي حتى ترضى، و لا حول و لا
قوة الا بك.

اې الله! تا ته د خپل قوت له ضعف او كمزورى، نه او د خپل توان
له كموالي او د خلكو په نظر كي له خپل سپكوالي نه شكاييت
كوم، اې تر هر مهربان نه زيات مهربانه! ته د مستضعفينو رب يې
او ته زما رب يې، چا ته مي سپاري؟ لېري دشمن ته چي تندى

لمونځ _____ د طایف دعاء

راته ترېو کوي؟ او که نږدې دوست ته چې تا زما د کار واکمن کړی. که ته راباندي غصه نه وي، نو هيڅ پروا نلرم، خو ستا عافيت راته ډېر خور برېښي، ستا د مخ په هغه نور سره پناه غواړم چې آسمانونه او ځمکي ورباندي روښانه شوي او تيارې ورباندي رنجې شوې او د دنيا او آخرت چاري ورباندي اصلاح شوې، له دينه چې ستا غضب راباندي نازل شي او يا ستا غصه مي احاطه کړي، تا لره رضامندي ده، څومره چې ستا خوښه وي، نه (له کوم کار نه د راگرځېدو) توان او نه (د کوم کار د تر سره کولو) قوت تر لاسه کېدی شي مگر ستا په توفيق سره.

سلام _____ لمونځ

سلام

ستا لمونځ، نبي او کين طرف ته په سلام اچولو سره پای ته رسېږي، ته ټولو هغو ته چې ستا مخي يا بنی لاس او يا کين لاس ته دي، که امام دی، که نور لمونځ کوونکی او که ملائکی، وايي:

السلام عليكم ورحمة الله
په تاسو دي سلامتيا وي او د الله رحمت.

پدې الفاظو سره ته له يوې خوا دوی ته له الله نه د سلامتيا او پيرزويني غوښتنه کوي، له بلې خوا هغوی ته ډاډ او اطمینان ورکوي چې دوی ستا له هر راز ضرر نه خوندي دي او ستا په زړه کي هغوی ته دروغتيا او سلامتيا قوي تمنا او تلو سه شته.

لمونخ د نېنگنو سرچينه _____ د نېنگنو سرچينه

لمونخ د نېنگنو سرچينه

لمونخ د انسان په اخلاقي روزنه کي ژور او عميق اثرات لري، د ده فردي او اجتماعي سلوک اصلاح کوي او د ده له اخلاقي شخصيت نه د رذايلو د رزولو مؤثره وسيله ده. قرآن فرمايي:

اَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ
تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا تَصْنَعُونَ* العنكبوت: ٤٥

له کتاب نه چي څه په تا نازل شوي ولوله او لمونخ قايم کړه، يقيناً چي لمونخ له فحشاء او منکر نه مخنيوی کوي او د الله يادونه ډېره ستره ده، او الله په هغه څه پوهېږي چي تاسو ئې کوئ.

د نېپګڼو سرچینه _____ لمونځ

پدې مبارک آیت کې د لمانځه په اړه لاندې ستر ستر مطالب
مضمردې:

۱. لمونځ هر هغه کرکجن عمل نه انسان منع کو ی چې د سالم
فطرت خاوند ترې کرکه لري او بل ئې له ده نه نه خو نسوي. د دې
وجه کاملاً څرګده ده، د هوانسان اخلاق او سلوک د ده له قبلې
او هدف نه رنګ اخلي، دا ستاد ژوند جهت او ستاد هلو ځلو
مقصد او هدف دی چې ستاد کړو وړو څرنگوالی ټاکي.

ته په خپل لمانځه سره له شیطان نه چې د شر په لوري
هڅوونکی دی مقاطعه کوې، د ده له وسوسو نه الله ته پناه وړې،
مخ خدای ته اړوې او شا شیطان ته، خود به له ټولو هغو بدو
کارونو نه ډډه کوې چې شیطان ئې خوشوي او الله ورباندي
ناراضه کېږي.

۲. کوم لمونځ چې د فحشاء او منکر مخنیوی ونکړي هغه لمونځ
لمونځ ندی.

۳. د لمانځه یوازي سلبي نتایج ندي چې فقط له کرکجن فکر،
قول او عمل نه مانع شي، بلکې بې شمېره ایجابي اثرات او نتایج
لري. دې مطلب ته د نوموړي آیت پدې برخې کې اشاره شوې:

وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ

مفسرینو د دې برخې لاندې وضاحتونه کړي.

لمونځ _____ د نېښگڼو سرچينه

- له ذکر نه دلته مراد لمونځ دی، يعنی لمونځ تردې هم ستر دی چې يوازې له فحشاء او منکر نه مخنيوی وکړي، بلکې په انسان کې د لوړو لوړو اخلاقي نېښگڼو د پيدا کېدو لامل دی.
- ته په لمانځه کې د الله يادونه کوي او الله جل شأنه ستا يادونه کوي، خو د الله يادونه ډېر ستره او غوره ده، که ته ئې د ځمکې په کوم گونډ کې له ځان سره ياد کړې نو لوی الله جل شأنه دي پورته په آسمانونو کې يادوي، که ته ئې د انسانانو په کومې ټولني کې ياد کړې نو الله جل جلت عظمته د ي په ملاء اعلى کې، ستا تر ټولني نه په غوره ټولني کې يادوي، الله جل شأنه وايي:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ

ما ياد کړئ چې ياد مو کړم.

- د لمانځو د بل هر عبادت، اساسي او تر ټولو مهم جزء د الله ذکر او يادونه ده، د عباداتو ظاهرې حرکات د جسد د غږو په شان او د الله يادونه د هغه د روح په څېر ده، که کوم څه يو واقعي عبادت، له يوه بې مقصده حرکت او يوه انساني عادت، تقليد يا شکلي مراسمو نه بېلوي نو هغه د الله ذکر دی، الله ته مقبول عبادت يوازې هغه دی چې محرک او هڅوونکی ئې د خدای ذکر وي.

يوه ورځ رسول الله صلى الله عليه وسلم صحابه وو ته وويل: آيا تاسو ته داسې عمل وښيم چې د سرو سپينو زرو تر اتفاق نه غوره وي، او تردې نه هم چې له دښمن سره په جگړې کې مخامخ شئ،

د نېپگنيو سرچينه _____ لمونځ

هغه ستاسو غاړې او تاسو د دوی غاړې ووهئ؟ صحابه وو وويل: هو يا رسول الله! هغه وفرمايل: د الله جل شأنه ذکر.

أَلَا أَنْبِئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ
وَأَرْفَعَهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ
وَالْوَرَقِ وَخَيْرٍ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا
أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ قَالُوا بَلَى قَالَ ذَكَرُ اللَّهِ
تَعَالَى *

رواه الترمذی

- د الله ذکر يوازي په پنځه وخته لمانځه کي مه محدودوئ، د الله جل شأنه د ذکر لمن خوره او ستره ونيسئ، هر وخت په هر مناسب حالت کي هغه ياد کړئ، ستاسو ژبه بايد تل د الله په ذکر لمده وي.

د انسان د ټولو نېپگنيو اصلي محرک فقط په الله ايمان دی او د ټولو بديو، فساد او ظلم اصلي عامل يې په خدای ايمان نه درلودل دي، څوک چي په خدای او آخرت ايمان ونلري، ولې بايد خپل شهوات او د نفس غوښتنې مهار کړي، ولې بايد د ځان په گټه د بل حق غصب نکړي، ولې بايد له هغي گناه او خيانت نه چي کولی ئې شي ډډه وکړي!!

د همدې لپاره ته د ورځي په پنځه وخته لمانځه مکلف شوی بې چي تل دي خدای په ياد وي او له هغه سره ستا دوامداره تړاو او ربط، تاله هري گناه نه منع او هري نېپگني ته وهڅوي.

لمونخ _____ د بنسپگڼو سرچينه

هغه به څوك وي چي دا خبره ونه مني چي په انسان كي د بدي او گناه په لوري يو داسي هڅوونكى ځواك شته چي هغه ته وايي: په خپل حق قناعت پرېږده، په خپل حلال رزق اكتفاء ناپوهي ده، د خپلو غرايزو د اشباع يوازي جايز او مشروع لاري ترك كړه، نفس دي چاغ او سورب كړه، ټولو غوښتنو ته ئې ځواب ووايه، په بل خپله لويي ومنه، نور دي ستا د خوښۍ لپاره قربان شي، ټول غوره، خوندور، نفيس، بسكلي، بسايسته، گران او گټور شيان بايد ستا وي، كه خوراك دى، كه څښاك دى، كه كور، جامه، بسڅه، موټر، منصب، او مقام دي، له هري لاري چي ممكن وي، بايد دې ته ځان ورسوي، دا حريص، گناه ته هڅوونكى او د بل په حق تېري ته پاروونكى ځواك، په الله او آخرت د ايمان نه پرته په بل هيڅ څه نشي مهاركېدى.

كه ته نه يوازي دا چي په خپل حلال رزق اكتفاء كوي بلكي د خپل لاس په تياكو گټلى مال د كوم مظلوم د لاس نيوي او مرستي په لار كي يا د كوم ستر او مقدس هدف د تحقق لپاره قرباني كوي، آيا په الله جل شانه د ايمان نه پرته د دې لپاره كوم بل لامل موندلى شي. په انسان كي د اخلاقي بنسپگڼو، غوره انساني صفاتو، بڼه خويونو او په بل د ترحم او عاطفې ونه له هغه زړه نه خړوبه كېږي چي د الله په ياد خوځېږي، د الله له ذكر نه خالي زړه د رجيم شيطان ځاله شي چي له هغه ځايه د انسان ټول احساسات د شر، فساد او گناه خوا ته هڅول كېږي.

د نېټگنو سرچینه _____ لمونځ

لمونخ _____ د مضطرب زړه درمل

لمونخ د مضطرب زړه درمل

الله جل شأنه فرمايي چي د کړاوونو او ستونزو په وخت کي
په لمانځه او صبر سره مرسته وغورئ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ
مَعَ الصَّابِرِينَ *

البقره: ۱۵۳

اي مؤمنانو! په صبر او لمانځه سره مرسته وغورئ، يقيناً
چي خداى له صبر کوونکو سره دى.

غم، هم او اضطراب د انسان د پرېشانۍ او اندېښنې درې
خاص حالتونه دي:

د مضطرب زړه درمل _____ لمونځ

• "غم" هغه اندېښنه ده چې د يوه څرگند مصيبت په وجه دې څه د لاسه ورکړي وي او له هماغه عزيز شي نه د محروميت په خاطر دې په زړه او دماغ د غم وړېځي خورې وي.

• "اضطراب" هغه حالت دی چې کوم محتمل مصيبت ته سترگي په لاره يې، د هغه د ناڅاپي راتلو خطر دې تهديدوي او د همدې خطر په وجه ستا په زړه له وېرې سره توأم پرېشاني مسلط شوې وي.

• او "هم" هغه اندېښنه او پرېشاني ده چې وجه ئې واضح او څرگنده نه ده، زړه دې لالهانده او له اطمینان او ډاډه نه محروم او لدې حالت نه د وتلو چاره درنه ورکه، نه پوهېږي حواس دې ولې ناقراره او زړه دې ولې بې صبره دی او څنگه خپل زړه او دماغ آرام او ډاډه کړي.

لمونځ تا ته خپل رب دريادوي او په همدې سره ستا غم، هم او اضطراب ختموي: د خپل پيدا کوونکي، پالونکي او ساتونکي رب په رايادولو سره دې ته متوجه کېږي چې ستا هرڅه د الله ورکړه ده. د ده په اراده درکړل شوي او د ده په امر درنه اخستل شوي، د ورکړي په وخت کي په تا د منعم رب شکر لازم دی او د اخستنې په وخت کي په تا صبر او رضایت. ستا په ژبه به حتماً دا الفاظ راځي چې:

لمونخ _____ د مضطرب زړه درمل

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ
مونږ د الله يو او د ده په لوري ورتلونکي.

لمونخ په تاكي دا شعور احياء کوي چي پدې عالم کي ټولي فيصلي ستا ټولواک رب کوي، څه چي هغه غوښتي وي فقط همغه به کېږي، د محتمل خطر له وېري نه اضطراب او پرېشاني آخوا ته وغورځوه، په مطمئن او ډاډه زړه د پېښو مقابله وکړه، کوم مصيبت چي الله نه وي درته ليکلی، هيڅوک ئې په تا نشب مسلط کولی او دکوم مصيبت فيصله چي الله جل شأنه کړې وي له ده نه پرته ئې بل څوک نشي درنه رد کولی.

له قرار او ډاډ نه خالي زړونه، مضطرب او پرېشانه حواس او ناآرامه او له سکون نه محروم دماغ چي نامعلومه هم او غم ورباندي وزري خورې کړې، نه ئې وجه معلومه او نه ئې چاره، دا د انسان لپاه ترټولو زيات دردونکی عذاب دی، د انسان نشاط او تحرك ختم کړي، مشاعر او عواطف ئې مړه کړي، د مقصد په لوري د تلو عزم او اراده ترې واخلي، ورو ورو د ده ټول حواس فلج کړي. د دې بيماری اصلي عامل، د خدای هېرول او د انسان او د ده د رب ترمنځ د رابطې شلېدل دي.

حکيم خدای د کافرانو په هکله فرمايي:

لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ* سبا: ۵
دوی لره د درد ناک اضطراب عذاب دی.

د مضطرب زړه درمل _____ لمونځ

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكاً وَنَحْشُرُهُ

يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى * طه: ۱۲۴

او چا چې زما له ياده ډډه وکړه نو هغه لره به د تنگسې او پرېشاني ژوند وي او د قيامت په ورځ به ئې روند حشر کوو.

که تاسو نن د غربي نړۍ په بيماره ټولني کي گورئ چې په شديد رواني اضطراب اخته او له سختو سختو روحي امراضو سره مخامخ ده او لدې عذاب نه د ځان ژغورني لپاره ترقوي نه قوي مسکنه دواگانو، مخدره او نشه يي موادو ته پناه وړي، ترڅو ناآرامه اعصاب تخديرکړي او د څو شېبو لپاره ئې روحي پرېشاني او رواني اضطراب تسکين کړي، خو د دې په ځای چې له دې عذابه ئې وژغوري، برعکس له مزید گن شمېر داسي نوو اجتماعي آفتونو سره ئې مخامخ کړي چې له علاج نه ئې عاجز وي، د دې ټولو اصلي وجه، له خدای جل شأنه نه لېري والی او په الله جل جلاله د ايمان نشتوالی دی.

مگر نه گورئ چې په همدې خاطر په غربي ټولني کي د مخدره موادو د استعمال گراف پداسي حال کي ورځ په ورځ اوچت درومي چې غرب په ټول توان طاقت او له ټولو هغو پراخه امکاناتو او وسايلو نه په استفادې سره چې په واک کي ئې لري د هغه د مخنيوي کلکه او دوامداره هڅه کوي.

آيا عجيبه نده چې په آسيايي ملکونو کي د دغو موادو اصلي توليدوونکی، د هغه له استعمال نه کرکه لري، خو غربيان

لمونخ _____ د مضطرب زړه درمل

ئې د لاس ته راوړلو لپاره په زرهاوو ميله سفرونه کوي، د سخت پوليسي تعقيب او څارني لاندې، د ابدې حبس، حتی اعدام د جدي خطر منلو سره سره هغه اروپايي او امريکايي مارکيتونو ته رسوي او هلته ئې د طلا په بيه خرڅوي.

د دې وجه څرگنده ده، په غرب کې په الله جل جلاله د ايمان د جرړو وچېدل او په آسيا کې کم يا زيات له الله جل جلاله سره تعلق.

ترټولو عجيبه خبره دا ده چې غربي نظامونه د دې په ځای چې په واشنگټن، نيويارک، پاریس او لندن کې د دې موادو د عدم استعمال لاري ولټوي برعکس په آسيايي ملکونو کې د هغه د کښت د مخنيوي بې حاصلې هڅې کوي.

دوی په دې نو پوهېږي چې ولې انسان نشه يي او مخدره موادو ته پناه وړي؟ او په غربي ټولني کې څه پدې منتج شوي چې د هغې اجتماع په غېږ کې ستر شوی انسان په رواني اضطراب اخته وي او له همدې اضطراب نه د ځان ژغورني لپاره مخدره موادو ته مخه کوي؟ د دې ستر اجتماعي آفت علاج يوازي يو درمل لري: له الله جل جلاله نه د پردي شوي انسان، د الله جل جلاله له ياده خالي مضطرب زړه، د خدای جل شأنه په ياد څروبه کول او له همدې لاري د ده رواني اضطراب او روحي پرېشاني ختمول. قرآن فرمايي:

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ* الرعد: ۲۸

د مضطرب زړه درمل _____ لمونځ

پام چي د الله په ذکر سره زړونه مطمئن کېږي.

د ژوند په سختو سختو شېبو کي چي له خدای جل شأنه نه
غافل انسان خپل حواس بايلي، اعصاب ئې له کنټروله وځي او
دماغ ئې کارکول پرېږدي خو د الله په ذکر معمور زړه مطمئن او
ډاډه وي.

لمونخ _____ د بري عامل

په جگړو کي د بري عامل

الله جل شأنه فرمايي چي د حق له دښمنانو سره په جگړي کي
د مخامخ کېدو په وخت کي بايد ثبات ولري او الله جل جلاله
زيات ياد کړي ترڅو برلاسي او بريالي شي.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ *

الانفال: ٤٥

ای مؤمنانو! چي کله له کومي ډلي سره (په جگړي کي) مخامخ
شي نو ټينگ شي او الله ډېر ياد کړي چي بريالي شي.

قرآن عظيم الشان په جگړي کي د بري دوه ډوله عوامل بيان

کړي:

الف: جنگي قوت او حربي وسايل.

د بري عامل _____ لمونځ

لکه چي فرمايي:

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ
الانفال: ۲۰

او دوی ته څومره چي توانېدی شی قوت او ترلي آسونه برابر کړئ.

ب: د جگړي په میدان کي ثبات، له جنگ نه د راوړلو شوو ستونزو په وړاندي صبر، د وحدت او نظم ساتنه، اطاعت، له تحمل نه کاراخیستل، تفقه او پوهه، د عقیدې او هدف لوړوالی، له کبر، لویي او ځان بسودني نه ډډه او د الله جل شأنه ډېر ډېر یادول.

خو وایي: د جگړي هرطرف چي وتوانېدو له معنوي لحاظه په خپل حریف برلاسی شي، که څه هم د جنگي قوت او حربي وسائلو له خوا د هغه په پرتله، ډېر کمزوری او ناتوانه وي او د دوی ترمنځ تناسب ۱ پر ۱۰ وي، وروستی بری به د هماغه طرف په برخه وي.

یعنی په جگړي کي د دښمن د شمېر او وسایلو زیاتوالی باید په تاسو کي وېره راوړي او د خپل بري په هکله مو شکمن نکړي. که تاسو له معنوي اړخه په دښمن خپل لوړوالی وساتو، که څه هم د هغه شمېر ستاسو په پرتله لس ځله زیات وي، آخري فتحه به ستاسو وي.

لمونخ _____ د بري عامل

د الله جل جلاله ذکر او لمونخ په تا او ستا د سنگر په ملگرو
کي د بري معنوي لاملونه برابروي، صبر او ثبات مو په برخه
کېږي، د دښمن له قوت نه وېره او د مرگ خوف مو له زړه نه لېږي
کېږي، د الله جل جلاله غيبي مرستو ته مو اميدواري زياتېږي،
او بالآخره هغه ذات چي د عالم د چارو واگي ئې په اختيار کي دي
او د ماتې او بري فيصله کوي، هغه به خپل نصرت او تائيد ستا
په برخه کوي او پر دښمن به بری درکوي.

لومړۍ دنده _____ لمونځ

د اسلامي حکومت لومړۍ دنده

په اسلامي نظام کي د واکدارانو لومړنۍ او تر ټولو ستره
وظیفه د لمونځ قائمول دي.

قرآن پدې هکله فرمايي:

الَّذِينَ إِذَا مَكَتَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَقِيبُ
الْأُمُورِ *
الحج: ٢١

هغه چي په ځمکي کي تمکين ورکړو، لمونځ قايموي، زکات
ورکوي، په معروف گمارل او له منکر نه مخنيوی کوي او د چارو
پای الله لره دی.

لمونخ _____ لومړۍ دنده

لدي آيت نه په ډېر وضاحت سره معلومېږي چې د يوې غوره اسلامي ټولني په جوړولو کي ترټولو زيات اغېزمن کار، د لمانځه قايمول دي. که اسلامي حکومت پدې وتوانېدو چې جوماتونه له معنوي لحاظه آباد کړي، د جومات امامت صالح، متقي او په دين پوه داعي ته وسپاري، خلک له جومات سره عادت کړي او جومات چې د خلکو په فکري، معنوي، اجتماعي او سياسي روزني کي کوم اغېزمن کارکولی شي هغه ترسره شي، کولی شي د ټولني ټولي ناخوالي سمې او ټول مشکلات حل کړي.

چې د يوه محل خلک، هره ورځ پنځه ځله راغونډېږي، په هري اونۍ کي د يوې منطقي خلک، يو ځل اجتماع کوي، په کال کي دوه ځله د يوې لويې ساحې اوسېدونکي په يوې ستري غونډي کي د اختر په شان دوو خاصو ورځو کي غونډه کوي او پدې اجتماعاتو کي ټول په منظمو ليکو کي د يوه بل څنگ ته، يوې قبلي ته مخه کوي، د واحد رب په وړاندي ودرېږي، په يوه امام پسې اقتدا کوي، د هغه په قومنده، لاسونه الله جل جلاله ته د تسليمۍ په نامه پورته کوي، لاس تړلي ودرېږي، رکوع او سجده کوي، په خپلو حرکاتو کي له امام نه مخکي وروسته کېدل گناه گڼي، په خپلو منځونو کي معمولي فاصله، او ډېره کمه اندازه له يوه بل نه وروسته مخکي ودرېدل غلطي شمېږي او له هغه نه ډډه کوي، دا ظاهري منظم حرکات له ژور فکري او معنوي احساس او يووالي سره توأم تر سره کېږي، د جمعې په هره

لومړۍ دنده _____ لومړنځ

اجتماع او د اختر په غونډو کې امام مکلف دی جامع او لارښوونکې وینا وکړي او مقتدي مکلف دی په ډېر غور او دقت سره هغه واوري، د دولت رئیس مکلف دی چې په مرکز کې په خپله د دغو اجتماعاتو ریاست وکړي او شخصاً د لمانځه امامت وکړي او په لېږي ځایونو کې د ده کفیل دا کار ترسره کړي. پدې سره چې د خلکو ترمنځ د یووالي، د مشرانو او کشرانو ترمنځ د بعد او فاصلې ختمولو، د یوه بل له حالت نه د خبرېدو، د محل، منطقي، ساحې او هېواد او نړۍ په وضعیت د پوهېدو، او سترو سترو اجتماعي کارونو ته د ولس د چمتو کولو کوم کار کېدی شي له بلي هېڅ لاري ممکن ندی.

تاسو چې د نړۍ د ډېرو منظمو، ځواکمنو، سیاسي او انقلابي احزابو، تنظیمي او تربیتي پروگرامونه او د حزبي جلسو څرنگوالی لدغه څه سره چې اسلام وضع کړي، مقایسه کړئ نو هلته د لمانځه او جماعت په اهمیت پوهېدی شئ.

دا د جماعت لومړنځونه په حقیقت کې د حزب الله ورځنۍ، اونيزي او کلنۍ حزبي جلسې دي.

لمونځ _____ د ناصالح خلف نښه

د ناصالح خلف نښه

قرآن عظيم الشان د ناصالح خلف او د هغه نا اهله ټولگي،
چي ندى توانبدلى د خپل پتمن او سرلوري سلف د عظمتونو او
جلال ساتنه وکړي، يوه لويه او اساسي نښه د لمانځه ضايع کول
گڼي او فرمايي:

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهْوَاتَ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيَاً*

مريم: ۵۹

بيا له دوى نه وروسته هغه خلف (وروستني) ورپسې شول چي
لمونځ ئې ضايع کړ او د نفس د غوښتنو متابعت ئې وکړ نو خود
به له ورکاوې سره مخامخ کېږي.

يعنى چا چي لمونځ ضايع کړ او د نفس بنده شو، د يوه

د ناصالح خلف نښه _____ لمونځ

باعزته او باعظمته قوم د شرف او د سرلوړۍ د لرغونې میراث
ساتنه نشي کولی، ډېر ژر به په میراث ترلاسه کړی عزت بایلي او
له سپکاوي او ورکاوي سره به مخامخ کېږي.

لمونخ _____ د کچه خویونو مانع

لمونخ د کچه خویونو مانع

عظیم الشان قرآن د لمانځه د دې خصوصیت په هکله داسې
خرگندونه کوي:

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا * إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا * وَإِذَا
مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا * إِلَّا الْمُصَلِّينَ * الَّذِينَ هُمْ عَلَى
صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ * وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ *
لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ * وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ * وَ
الَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ * إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ
مَأْمُونٍ * وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ * إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ * فَمَنْ ابْتَغَىٰ
وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ
وَعَهْدِهِمْ رَعُونَ * وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ * وَالَّذِينَ

د کچه خوینو مانع _____ لمونځ

هُمُ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ * أُولَئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ *

المعارج: ۱۹-۳۵

یقیناً چې انسان ډېر کم ظرفه او بې صبره پیدا شوی، چې شرور ورسېږي، زگېروی کوونکی شي او چې خیر ئې په برخه شي (د خیر د کار) سخت مخنیوی کوونکی شي، مگر لمونځ کوونکي، هغه چې په خپل لمانځه پایښت کوي او هغه چې په شتمنیو کي ئې د سوال کوونکو او بې وزلو لپاره څرگنده برخه وي، او هغه چې د بدلې ورځ رښتوني گڼي او هغه چې د خپل رب له عذابه وېرېږي، ځکه چې د دوی د رب له عذابه خوندي پاتې کېدا نشته، او هغه چې د خپلو شرم ځایونو ساتنه کوي، مگر په خپلو مېرمنو یا وینځو چې پدې صورت کي دوی پرې او ملامت ندي او چا چې لدې نه سربېره څه وغوښتل تېری کوونکي دي، او هغه چې د خپلو امانتونو او ژمنو پاملرنه کوي، او هغه چې په خپلو شهادت ورکولو په نېغه ودرېږي، او هغه چې د خپل لمانځه ساتنه کوي، د دوی به په جنت کي درناوی کېږي.

پدې مبارکو آیتونو کي لاندې ټکي د خاصي پاملرنې وړ

دي:

د ستونزو او کړاوونو په وخت کي بې صبري، سرټکول، بده ورځ جوړول او شکوه او شکایت کول او د شتمن کېدو په صورت کي بخل کول، د خیر په لار کي د خپل مال له مصرفولو ډډه او له خپلي شتمنی نه د نېبگني د هر کار د مخیوي په لار کي کار اخستل، د انسان هغه دوه ناوړه او بد خوینونه دي چې د ده اکثره

لمونخ _____ د کچه خوبونو مانع

اجتماعي مشکلات له همدې نه راولاړېږي، لدې نه يوازې
"مصلين" يعنى لمونخ کونکي خوندي پاتې کېږي.

په دغو آيتونو کې چې کومو سترو سترو اخلاقي نېښکنيو
ته اشاره شوې په سر او پای کې ئې د لمانځه ذکر راغلی او ټول
لمونخ کونکو ته منسوب شوي چې معنا ئې دا ده: لمونخ د ټولو
نېښکنيو د پيل نقطه ده، لمونخ د ټولو دغو نېښکنيو بنسټ دی،
لمونخ په دغو ټولو نېښکنيو احاطه کړې، هم ئې د پيل عامل دی او
هم د دوام.

همدا مطلب د المؤمنون د سوريې په لومړنيو آيتونو کې
داسې راځي:

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ* الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ* وَ
الَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ* وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ*
وَ الَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ* إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ* فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ* وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ
رَاعُونَ* وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ* أُولَٰئِكَ هُمُ
الْوَارِثُونَ* الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ*

المؤمنون: ۱-۱۱

هغه مؤمنان بريالي شول چې په خپل لمانځه کې خشوع کونکي
وي او هغه چې له لغوي نه ډډه کونکي وي او هغه چې د زکات
ترسره کونکي وي او هغه چې د خپل شرم ځايونو ساتونکي وي،

د کچه خوینو مانع _____ لمونځ

مگر په خپلو مېرمنو او وینځو چې پدې صورت کې پره او
ملاعت ندي، خو څوک چې لدې نه سربېره څه وغواړي تېری
کوونکي دي، او هغه چې د خپلو امانتونو او ژمنو پالونکي دي
او هغه چې د خپلو لمونځونو ساتونکي وي، دوی هغه وارثان دي
چې جنت الفردوس به ترلاسه کوي، په هغه کې به تل پاتې وي.

پدې آیتونو کې هم گورئ چې د فلاح او بري د عواملو په
ډله کې لومړی عامل له خشوع سره لمونځ او وروستی عامل د
لمونځونو ساتنه بنودل شوي.

لمونخ _____ د مسجد سمسورونكي

د مسجد سمسورونكي

د ټولني معنوي او مادي رغونه او سمسورتيا د مسجد د معنوي سمسورتيا له لاري ممكن ده، له بلي لاري د يوې صالح ټولني جوړول امكان نه لري، خو هغه څوك دى چي مسجد آبادولى شي؟ قرآن پدې هكله داسي وضاحت كوي:

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ
الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ
أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ* البرائة: ۱۸

د الله جوماتونه يوازي هغه څوك آبادولى شي چي په الله او د آخرت په ورځ ئې ايمان وي او لمونځ قايم كړي، او زكات وركړي او له الله نه پرته له بل هيچا ونه وپرېږي، نساېي همدا كسان لارموندونكي وي.

د مسجد سمسورونکي _____ لمونځ

يعنی مساجد هله رغېدی شي چي چاري ئې داسي چاته سپارل شوې وي چي واقعاً په خدای او آخرت ايمان لري، د لمانځه د اقامه کولو استعداد لري او د الله جل جلاله په لار کي د خپلو شتمنيو قربانولو ته چمتو وي او له الله جل جلاله نه پرته نه په خپل مرگ ژوند، نه په خپل رزق، روزي او نه عزت او سپکاوي له بل چا وېره لري.

د جوماتونو وړانېدل او د ټولني په رغوني کي د هغوی د اساسي تاثیر ختمېدل هلته پيل شي چي د جومات چاري هغه چا ته وسپارل شي چي له جومات نه د حق د غلبې، د الله د عبادت، او د شر او فساد د ځواکونو پر خلاف د مبارزې د سنگر او محراب په ځای له هغه نه ځانته د يوې گولې ډوډۍ ترلاسه کولو دوکان جوړ کړي. هم ئې اذان د څو پيسو لپاره، او هم ئې په محراب کي ودرېدل، محراب د هغه چا په واک کي وي چي له الله جل جلاله نه پرته له بل نه وېرېږي او د همدې لپاره د حق خبره نشي کولی، نه د ظالم د مخالفت جرأت کولی شي او نه له مظلوم نه د دفاع همت.

د جومات دنيا پرست او جبون متولي د جوماتونو د وړانولو تر ټولو ستر مسبب وي.

ترهغه وخته د دنيا قيادت او زعامت د اسلام او مسلمانانو په لاس کي وو او په ټوله نړۍ ئې په فکري، اخلاقي، سياسي او حتی نظامي لحاظه حکومت کولو چي د جومات منبر او محراب ئې په هغو حرب کوونکو مجاهدو امامانو بنایسته وو چي له الله

لمونخ _____ د مسجد سمسورونکي

جل جلاله نه پرته نه له بل چا وپرېدل او نه ئې بل ته طمعه وه، او د اسلامي امت د برم د پای ته رسېدو او د عالم له قیادت نه د اسلام او مسلمانانو د خلع کېدو لپړۍ هلته پیل شوې چې "محراب" ئې په "دوکان" بدل شوی او مجاهد امام ئې په طماع، مداح او جبون خطیب او د اقتدار د خاوندانو په یوه مزدور، چې هم ئې طمعه له ماسوی الله نه وه او هم وېره. د همدې لپاره باید د امام د انتخاب په هکله ښه غور وشي، د مسلمانانو ولي الامر باید داسې څوک د دې مهمې دندې لپاره وټاکي چې د هغه له ایمان، تقوی او علم نه مطمئن وي او پدې ئې باور وي چې هغه له امامت نه د خلکو په لارښوونې او دیني روزنې کې کار اخلي او هېڅکله لدې مقدسي وظیفې نه ځانته د معیشت د تأمین حرفه نه جوړوي. د دوی د معیشت د تأمین لپاره باید نوري عزتمني او پتمني لاري ولټول شي، د آذان او امامت په نامه له خلکو نه څه ترلاسه کول، په هېڅ مذهب کې جواز نلري، رسول الله صلی الله علیه وسلم عثمان بن ابی العاص ته وفرمایل: داسی مؤذن ونیسه چې په خپل آذان له چا بدله نه غواړي:

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ قَالَ إِنَّ مِنْ آخِرِ مَا عَاهَدَ إِلَيَّ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ اتَّخِذَ مُؤَدِّنًا لَنَا يَأْخُذُ
عَلَى أذَانِهِ أَجْرًا يَحْتَسِبُ فِي أَذَانِهِ * رواه الخمسة

د اسلام دښمنانو د دین د سپکولو لپاره د امام او عالم د سپکولو لار غوره کړه، هغه ئې د بل درې ته په ودرېدو او د یوې

د مسجد سمسورونکي _____ لمونځ

مړی ډوډی ترلاسه کولو لپاره سوال ته مجبور کړ او پدې ترتیب
ئې د جومات امام د خلکو په سترگو کي سپک او بې عزته کړ او د
ولس له قیادت او مشرۍ نه ئې خلع کړ او د ده او نورو زعامت ئې
خانانو، ملکانو، اربابانو او بډایانو ته وسپارو او هڅه ئې وکړه
چي منبر او محراب د ظالمو او مفسدو واکدارانو د بقا لپاره د
دعا په ځای بدل شي.

د امام په امامت د مقتدیانو رضایت ضروري دی، رسول الله
صلی الله علیه وسلم هغه امام د لعنت وړ گڼي چي خلک د ده په
امامت راضي نه وي او دی په خپل امامت ټینگار کوي. په دې
هکله داسي فرمایي:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
ثَلَاثَةٌ لَا تَرْتَفِعُ صَلَاتُهُمْ فَوْقَ رُءُوسِهِمْ شَبْرًا رَجُلٌ أُمَّ قَوْمًا
وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ وَ ..."

رواه ابن ماجه
درې کسان داسي دي چي لمونځ ئې له سر نه د يوې لوبښتې په
اندازه پورته نه درومي (نه قبلېږي) يو ئې هغه کس دی چي د خلکو
امامت کوي پداسي حال کي چي خلک لده نه کرکه لري.

لمونخ _____ د مسجد آداب

د مسجد آداب

د ځمکي په سر تر ټولو غوره او مقدس ځای مسجد دی، په مسلمان د هغه خاص احترام لازم دی، مسجد ته د ننوتلو او وتلو په وخت کي باید د هغه آداب مراعات شي، د لاندنيو آدابو توصیه شوي:

دا غوره ده چي جومات ته په اوداسه داخل شي، خو د جنابت په حالت کي باید له ننوتلو نه ډډه وشي.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمائي:

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
صِرْحَةَ هَذَا الْمَسْجِدِ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ إِنَّ الْمَسْجِدَ لَا
يَحِلُّ لِحُجْبٍ وَلَا لِحَائِضٍ*
رواه ابن ماجه

د مسجد آداب _____ لمونځ

جنب او حائضي شځي ته روا نده چي جومات ته ننوځي.

په هغه صورت کي چي د بوی ناک خوراک په وجه یا د خيرو،
خولو په وجه له تا نه داسي تعفن پورته کېږي چي بل څوروي، نو
جومات ته له تلو ډډه وکړه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُتَنِّتَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا ...

منفق عليه

چا چي لدې بوی ناکو بوټو(پياز او هورې) نه څه وخورل نو زمونږ
جومات ته دي نه راځي.

- د جومات په دروازي له داخلېدو سره سم دا دعا وکړه:
اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ ...
رواه مسلم
باري خدايه! مالره د خپل رحمت دروازي پرانيزه.

- په هغه صورت کي په خلکو سلام و اچوه چي آذان،
اقامت يا خطبه نه ويل کېده او خلک په جمع نه وو ولاړ.
- جومات ته له داخلېدو سره سم د مسجد د تحييې دوه
رکعته لمونځ ادا کړه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسُ حَتَّى يُصَلِّيَ

لمونخ _____ د مسجد آداب

رکعتین* متفق عليه

له تاسو نه چي کوم کس جومات ته داخل شي نو تر هغه پوري دي نه کنبښي چي دوه رکعت له مونخ ئې نه وي کړي.

- په خالي ځای کي ودرېږه، ځانته په جومات کي ثابت ځای مه لټکه، د خلکو په اوږو تېرېدل او مخکي صف ته ځان رسول منع دي.

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ... وَأَنْ يُوطِنَ الرَّجُلُ الْمَكَانَ فِي الْمَسْجِدِ كَمَا يُوطِنُ الْبَعِيرُ*

رواه ابوداود والنسائي

رسول الله صلى الله عليه وسلم لدې نه منع کړې چي څوک په جومات کي ځانته خاص ځای وټاکي، داسي لکه اوښ چي ځانته خاص ځای غوره کوي.

- په جومات کي د راکړي ورکړي خبري، سوال کول، ورك شى لټول، شور او زوږ کول منع دي.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاغُ فِي الْمَسْجِدِ فَقُولُوا لَا أَرْبَحَ اللَّهُ تِجَارَتَكَ وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالَّةً فَقُولُوا لَا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْكَ*

رواه الترمذي والدارمي

که څوک مو وليدو چي په جومات کي څه پلوري او يا ئې اخلي نو

د مسجد آداب _____ لمونځ

ورته ووايي: په تجارت کي دي گټه ومشه، او که مو وليدو چي په هغه کي ورك شوى شي لتوي نو ورته ووايي: الله دې درته پيدا نکړي.

- له جومات نه او جومات ته د تلو له لاري نه ناولي او مضر شيان رلي کول، د جومات معطره کول، پاکول او رو بسانه کول د ثواب کارونه دي.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضْتُ عَلَيَّ أَجُورُ أُمَّتِي حَتَّى الْقَذَاةُ يُخْرِجُهَا الرَّجُلُ مِنَ الْمَسْجِدِ ...
رواه الترمذی و ابوداود
ما ته زما د امت د اعمالو بدلې راوښودلى شوې، حتى د هغه چا اجر هم چي له جومات نه پرېوتې او ناپاک شيان باسي.

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنَاءِ الْمَسَاجِدِ فِي الدُّورِ وَأَنْ تُنْظَفَ وَتُطَيَّبَ*
رواه ابوداود و الترمذی

رسول الله صلى الله عليه وسلم په كليو کي د جوماتونو د جوړولو، پاکولو او معطر کولو امر کړى دى.

- جومات د مؤمن لپاره داسي وي لکه اوبه د ماهي لپاره، او د منافق لپاره داسي لکه قفس د مرغې لپاره.

لمونخ _____ د مسجد آداب

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

المؤمن في المسجد كالسمك في الماء والمنافق في
المسجد كالطير في القفس.

- د امام وينا او خطبې ته بايد په ډېر دقت سره توجه وشي.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مَنْ تَكَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَهُوَ كَمَثَلِ الْحِمَارِ
يَحْمِلُ أَسْقَارًا وَالَّذِي يَقُولُ لَهُ أَنْصِتْ لَيْسَ لَهُ جُمُعَةٌ*...

رواه احمد

خوك چي د جمعي په ورځ، هغه وخت چي امام خطبه وايي،
خبري كوي د هغه بوده په خبر دى چي كتابونه پرې بار وي.

- له جومات نه د وتلو په وخت كې دا دعا وكړه:

اللهم اني أسئلك من فضلك العظيم
باري خدايه! ستا د ستر فضل سوال درته كوم.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ
رَحْمَتِكَ وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ*

د مسجد آداب _____ لمونځ

رواه مسلم

څوڪ چي جومات ته داخلېږي نو وايي دي: خدايه د خپل رحمت دروازي راته پرانيزه، او چي له جومات نه وځي نو وايي دي: خدايه ستا كرم او فضل غواړم.

- له جومات سره ستا د زړه رابطه بايد تل ټينگه وي او له هرلمانځنه وروسته بايد ستا په زړه كې دا تمنا وي چي ژر د بل لمانځه وخت راوړسېږي چي ته جومات ته ځان ورسوي.

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
 سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ... وَرَجُلٌ كَانَ
 قَلْبُهُ مَعْلَقًا بِالْمَسْجِدِ إِذَا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِ ...

متفق عليه

اوه كسان داسي دي چي په هغه ورځ به ئې الله په خپل سيوري كې ساتي چي د ده له سيوري پرته به بل سيوري نه وي ... لدې كسانو نه يو هغه دی چي زړه ئې په جومات پوري تړلی وي، له وتلو نه بيا تر هغه چي جومات ته بېرته راوگرځي ...

- د غايب او له جماعت نه د محروم شوي ورور پوښتنه وكړه، كه بيمار وو عيادت ته ئې ورشه، له جمعي نه يا مجبور او مريض وروسته كېږي يا منافق.

لمونځ _____ د مسجد آداب

- اساساً بايد لمونځه جماعت سره ادا شي، انفرادي لمونځ د مجبوريت په حالت کي په استثنايي ډول جايز شوی، که کله له لومړي جمعې نه محروم شوي د انفرادي لمانځه په ځای په بلي جمعې کي لمونځ ادا کړه.

د لمانځه او جماعت تارك _____ لمونځ

د لمانځه او جماعت تارك

قرآن د كافرانو په خلاف د جگړې توقف د دوی د وژلو، نیولو، محاصره کولو او دوی ته په هر قدم کې د کمین نیولو خاتمه په هغه صورت کې جایز گڼي چې:

- له کفر او له اسلام سره له د بښمنۍ نه خپله بیزاري او توبه اعلان کړي.
 - لمونځ وکړي.
 - زکات ورکړي
- لکه چې فرمایي:

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ*
التوبة: ۵

که ئې توبه وکړه، لمونځ ئې قايم کړ او زکات ئې ورکړ، نو لاره ئې

لمونخ _____ د لمانخه او جماعت تارك

خوشي كړئ، بيشكه چي خداى بخښونكى مهربان دى،

لدي آيت نه په خرگنده توگه معلومېږي چي د لمانخه له تاركينو او د زكات له مانعينو سره جگړه كېدى شي، ابوبكر صديق رضی الله عنه په همدې آيت باندي استناد وكړ او د هغو خلكو په خلاف ئې د جگړې فيصله وكړه چي د اسلام د عوا ئې درلوده خو د زكات له وركړې ئې امتناع كوله. رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْطَبَ ثُمَّ
أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا فَيَوْمَّ النَّاسِ ثُمَّ أَخَالَفَ
إِلَى رِجَالٍ فَأَحْرَقَ عَلَيْهِمُ بُيُوتَهُمْ*
متفق عليه

زما دي په هغه ذات قسم وي چي زما ژوند د ده په واك كي دي چي ډېر ځله مي اراده كړې چي د لرگيو راغونډولو امر وكړم، نو چي راغونډو كړى شى، بيا د لمانحه ادا كولو هدايت وركړم، نو آذان وشي، او بيا چاته ووايم چي د خلكو امامت وكړي، خلك په مسجد كي پرېږدم او ولاړ شم او د هغو كسانو كورونه وسوځوم چي جومات ته ندي حاضر شوي.

قنوت _____ لمونځ

قنوت

قنوت هغه دعا ده چې له ډېرې زارۍ سره توأم وي، د دې دعا ځينې خاص الفاظ روايت شوي چې د وتر واجب د آخري ركعت له ركوع نه د مخه او د مصيبتونو په وخت كې د سهار لمانځه د آخري ركعت په قومه كې لوستل كېږي، چې ځينې ئې دا دي:

اللهم انا نستعينك و نستغفرك و نؤمن بك و نتوكل عليك و نشنى عليك الخير و نشكرك و لانكفرك و نخلع و نترك من يفجرك. اللهم اياك نعبد و لك نصلى و نسجد و اليك نسعى و نحفد و نرجوا رحمتك و نخشى عذابك ان عذابك بالكفار ملحق*
الهي! له تا نه مرسته غواړو، له تا نه بخښنه غواړو، په تا ايمان

لمونخ _____ قنوت

راوړو، په تا توکل کوو، په تا غوره ثنا وایو، ستا شکر په خای
 کوو او ناشکري دي نه کوو، بدکاران پرېږدو او ترې لېري کېږو.
 اې باري خدایه! یوازي ستا عبادت کوو، ستا لمانځنه کوو، تا ته
 سجده کوو، ستا په لوري هڅه کوو، ستا عبادت کي هاند کوو،
 ستا د رحمت هیله کوو، او له عذاب نه دي وېرېږو، ستا عذاب
 حتماً په کافرانو پرېوتونکی دی.

قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَاتٍ أَقُولُهُنَّ فِي الْوَتْرِ اللَّهُمَّ
 اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ
 تَوَلَّيْتَ وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ فَإِنَّكَ
 تَقْضِي وَلَا يُفْضَى عَلَيْكَ وَإِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ تَبَارَكْتَ
 رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ*
 رواه الترمذی

اې مولا! مونږ هدايت كړې د هغو په شان چي تا هدايت كړي،
 عافيت مو په برخه كړې د هغو په شان چي تا ورته عافيت وركړې،
 او زمونږ پالنه وكړې د هغو په شان چي تا ئې پالنه كړې، په هغه
 څه كي چي مونږ ته دي راكړي برکت واچوې، د خپلو پرېكړو له
 شر نه مو وساتې، فيصلې خو ته كوي، ستا په خلاف فيصله نشي
 كېدی، ته چي له چا سره دوستي وكړې، هيڅكله به ذليل نشي،
 او عزتمن به نشي هغه چي ته ئې دښمن وگنې، بابرکته يې اې
 زمونږ ربه او لوړ يې، له تا نه بخښنه غواړو او ستا په لوري
 درگرځو او توبه کوو.

قنوت _____ لمونخ

اللهم اغفر لنا و للمؤمنين و المؤمنات، و المسلمين و
المسلمات اللهم اصلحهم و اصلح ذات بينهم و الف بين
قلوبهم و انصرهم على عدوك و عدوهم اله الحق، لا اله
غيرك.

ای مولا ربه! مونږ ته بخښنه وکړې او با ایمانه نارینه او ښځو او
مسلمانان نارینه او ښځو ته، خدایه! دوی اصلاح کړې، او د دوی
ترمنځ اړیکې اصلاح کړې، او زړونه یې سره نژدې کړې، ستا په
دښمن او د دوی په خپل دښمن ورته بری ورکړې، اې حقیقي
معبوده! له تانه پرته بل معبود نشته.

اللهم عذب الکفرة و الق فى قلوبهم الرعب و خالف بین
کلمتهم و انزل علیهم رجزک و عذابک و انزل بهم بأسک
الذی لا ترده عن القوم المجرمین.

مولا ربه! کافران تعذیب کړه، په زړونو کې یې وپره واچوه، په
نظراتو او خبرو کې یې اختلاف راولاړ کړه، په دوی خپل
اضطراب او عذاب رانازل کړه، خپل هغه مصیبت په دوی نازل
کړه چې له مجرمانو نه یې نه ردوې.

اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكْلِنِي إِلَىٰ نَفْسِي طَرَفَةً عَيْنٍ
وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ*

الهي! ستا د رحمت هیله کوو، خپلو ځانونو ته مو د سترگو رپ
په اندازه ونه سپارې، ټولې چارې مو راته روغي کړې، له تانه
پرته بل معبود نشته.

لمونخ _____ قنوت

يا حى يا قيوم يا ذالجلال و الاكرام يا ارحم الراحمين،
برحمتك نستغيث فاغثنا.

اي تل ژونديه! اي قايموونيكه! اي د جلال او اكرام خاونده! اي
ترهر مهربان نه زيات مهربانه! ستا په رحمت درته استغاثه كوو،
زمونږ لاس نيوى وكړه.

اللهم فارح الهم و كاشف الهم رحمان الدنيا و الآخرة و
رحيمهما، ارحمنا رحمة من عندك تغنيننا بها عن رحمة
من سواك.

الهي! د اندېښنو وړونكيه، دغمونو پاى ته رسونكيه، د دنيا او
آخرت رحمان او رحيمه خدايه! له خپلي خوا په مونږ داسي
پيرزوينه وكړې چې له تا نه پرته د بل چا له پيرزويني نه مو بې
نيازه كړي.

اللهم اقسام لنا من خشيتك ما تحول به بيننا و بين
معصيتك، و من طاعتك ماتبلغنا به جنتك، و من
اليقين ما تهون به علينا مصائب الدنيا، اللهم لا تجعل
مصيبتنا فى ديننا، اللهم لا تجعل الدنيا اكبر همنا و لا
مبلغ علمنا و لا غاية رغبتنا و لا تسلط علينا بذنوبنا من
لا يخافك و لا يرحمنا.

الهي! له خپل خشيت او ترهي نه مونږ ته هغه څه راپه برخه كړې
چې زمونږ او له تا نه د معصيت ترمنځ خنډ شي او له خپل طاعت

قنوت _____ لمونځ

څخه هغه څه چې ستا جنت ته مو ورسوي او له يقين او باور نه هغه څه چې د دنيا مصيبتونه راباندي آسانه کړي. الهي! په ديانت کي مو کومه ستونزه او مصيبت راپيدا نه کړې، الهي! دنيا راته ترټولو ستره اندېښنه او زموږ د علم وروستۍ حد او د خپل رغبت غايبه او پای ونه گرځوي. او زموږ د گناهونو په وجه هغه څوک راباندي مسلط مکړې چې له تا نه وېره نلري او پر موږ رحم نکوي.

اللهم اعنا و لا تعن علينا، اللهم انصرنا و لا تنصر علينا، اللهم اهدنا و يسر الهدى لنا، اللهم انصرنا على من بغى علينا.

هي! زموږ مرسته وکړې او بل ته په موږ مرسته ورنکړې، هي! موږ ته بری راکړې او بل په موږ برلاسی مه کړې، الهي! موږ ته لارښوونه وکړې او په سمې لاره تگ راته آسانه کړې. الهي! په هغه چا موږ ته بری راکړې چې په موږ ئې تېری کړی.

اللهم اغننا بحلالك عن حرامك، و بفضلك عن من سواك.

هي! په خپل حلال رزق دي موږ له حرامونه بې نيازه کړې او په خپل فضل دي موږ له تا نه پرته له بل چا نه مستغني کړې.

سبحانك اللهم و بحمدك نشهد ان لا اله الا انت نستغفرك و نتوب اليك.

لمونخ _____ قنوت

الهي! پاكي تالره ده او ستاينه دي، شهادت وركوو چي له تانه پرته بل معبود نشته، بخښنه درنه غواړو او ستا لوري ته درگرځو او توبه كوو.

که کولی شي د وتر لمونخ دي حتماً د شپې وروستی برخي ته پرېږده او هغه وخت د تهجد د څو رکعتو لمونخ په پای کې د وتر لمونخ ادا کړه.

له الله جل جلاله سره د راز او نیاز او د دعا د ژر قبلېدو ډېر ښه وخت همدا د شپې درېیمه برخه ده، هلته چې نور په خواږه خوب بېده وي، هري خوا ته چوپتیا وي، له دنيوي فکرونو او مصروفیتونو نه فارغ او حواس دي جمع وي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيَّقُظَ امْرَأَتُهُ فَصَلَّتْ فَإِنْ أَبَتْ رَشَّ فِي وَجْهَيْهَا الْمَاءَ، رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ وَأَيَّقُظَتْ زَوْجَهَا فَصَلَّى فَإِنْ أَبَى رَشَّتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ*
رواه ابن ماجه

الله دي پر هغه سړي رحم وکړي چې د شپې پاڅي، لمونخ وکړي او خپله ښځه هم ويښه کړي ترڅو لمونخ وکړي، که چېرې پورته نشوه نو څو څاڅکي اوبه ئې پرمخ وشیندي. الله دي پر هغه ښځې رحم وکړي چې د شپې پاڅي، لمونخ وکړي او خپل خاوند د لمانځه لپاره ويښ کړي که چېرې پورته نشو نو څو څاڅکي اوبه

قنوت _____ لمونځ

ئې پرمخ وشيندي.

د دي مختصری رسالې په پای کې باید ووايم: که له ما نه
څوک پوښتنه وکړي چې په خپل ژوند کې له کوم څه نه ترهر څه
زیات خوند او لذت اخلې؟ نو په خدای قسم چې زما د زړه ځواب
به دا وي:

د شپې په زړه کې هغه لمونځ چې په هغه کې مي ډېرې ډېرې
اوبنکي له سترگو وبهېږي، هومره چې ټول مخ، زېره او د سجده
ځای مي په اوبنکو لوند شي.

وآخردعوانا ان الحمد لله رب العالمين

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**